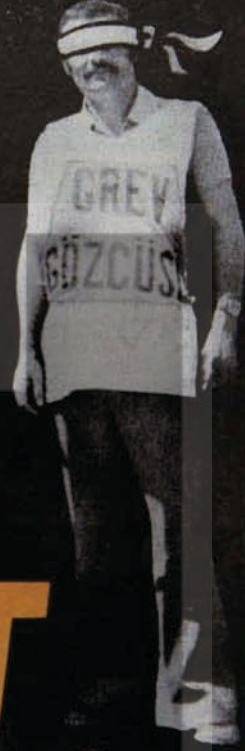

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 21 2 EYLÜL 1975 5 TL.

**BORAN'ın yazısı:
Her ne pahasına
birlik, değil!**

**12 MART
özlemi mi?**

TÜSTAV

“Roman gibi”

"Roman Gibi" bir bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm savaşçısının anılarına, daha doğrusu tüm hayatına verdiği addır. 1895'te Selânik'te başlayan bu roman, Türk basını hayatının en mücadeleci kalemlerinden Sabiha Sertel'in savaş dolu hayatının romanıdır.

İşgal yıllarını bütün acılığıyla yaşayan Sabiha Sertel, kocasının tutuklanmasıyla, çıkarmakta olduğu "Büyük Mecmua" adlı dergisini sürdürme umudunu üstlenmek zorunda kaldı. Basın alanındaki savaşı burada başlar. İşgal kuvvetlerinin ve gerici yönetiminsansürü ve baskılarına direnerek Dergi'yi yayınladı.

Sonra Amerika'da sosyoloji öğrenimi. 1923'te yurda döndü ve "Resimli Ay" dergisi.

"Resimli Ay" tam 7 yıl yayınlandı ve gerçek bir kültür olayı oldu. 1924'ten sonra Mehmet Rauf, Reşat Nuri, Yusuf Ziya, Mahmut Yesarı gibi yazarları içeren yazı kadrosu 1928'de değişti; Nâzım Hikmet, Sabahattin Ali, Suat Derviş, Vâlâ Nureddin, Sadri Ertem ve diğer sol yazarlardan oluşan ilerici, sosyalist bir odak durumunu aldı.

Sabiha Sertel, 24 Mayıs 1924'te yayın hayatına başlayan Cumhuriyet gazetesinin de ilk fıkra yazarlarından. Bu gazetede sosyal ve siyasal içerikli yazılarının ağırlığı derhal yankı yaptı. Bir kadının yoksulluktan bakamayacağını anladığı 5. çocuğunu sokağa bırakması nedeniyle mahkûm olmasını kanu alan "Bir Fazla Tabak Sofrası: Dağ Gibi Ezdi" başlıklı yazısı yüzünden mahkemeye verildi. Şeraat etti. Fakat, demokrasi, sosyal ve ekonomik yapı, dış politika, kadın hakları vs. konularındaki yazılarının arkası kesilmedi.

"Resimli Ay", demokrasinin ve ilerici dönüşümlerin kararlı ve etkin bir savunucusu olma niteliğini sürdürüyordu. Fakat bu özelliği yüzünden gerici baskılardan yalın kurtarmadı. Zekeriya Sertel ve Cevat Şakir Halikarnas Balıkcısı'ın ulu istiklâl Mahkemeleri hâce tutuklandılar. Derginin bu iki ağır topu içeri girince "Resimli Ay"ın ve yanındaki "Resimli Perşembe"nin, "Çocuk" dergisinin, "Çocuk Ansiklopedisi"nin hem yönetimi hem de bütün teknik işleri omuzlarına yüklendi. Bâb-ı ali ilk olarak bir kadın teknik sekreter gördü. Bu dönemde hemen her sayıda savcılığa çağırıldı. Buna rağmen "Resimli Ay" da kamuoyunu silkeleyen, uyandıran "Putları Kırıyoruz", "Misyonerlerle Savaş" gibi kampanyalar yürütüldü.

Bu dönemde sanık sandalyesi sık sık "Resimli Ay" yazarları ve özellikle Sabiha Sertel tarafından işgal edildi. Ve sonunda "Resimli Ay" kapandı.

Sonra "Tan Gazetesi" dönemi başlıyor. Zekeriya Sertel ve Halil Lutfi Dördüncü o zamana kadar İş Bankası'nın desteğiyle çıkan Tan gazetesini satın aldılar. Tan ikide bir kapatılarak, yazarları tutuklanarak, binbir türlü baskıya uğrayarak 1945'e kadar yayınlandı. Bu arada bizzat hükümet tarafından 3 kez Sabiha Sertel'in yazı yazması yasaklandı.

Savaş yıllarında Turancılık, Pantürkizm vb. gibi faşist akımlar ve örgütlenmeler devletin hoşgörü ve teşvikiyle alabildiğine gelişti. Göstermelik tutuklama ve yargılamalar ilericiilere uygulanan baskılara paravana olmakta ötebir anlam taşımıyordu. Savaşın demokrasi cephesinin zaferiyle sonuçlanması üzerine düzene demokratik bir görünüm verme zorunlu oldu. Burjuvazinin bir kesimisi alife işbirliğine gitme eğilimi gösterdi.

Nitekim, Celâl Bayar, Tefvik Rüştü Aras, Adnan Menderes, Fuat Köprülü, Serteller, Cami Baykut gibi ilericilerle bir dergi çıkarmaya karar verdiler. Dergi, Sabiha Sertel'in Tan Gazetesi'ndeki sütununun adını taşıyacaktı: "Görüşler". Ayrıca, Ankara'da "Türk ve Dünya" ve "Adımlar" dergilerini çıkarmakta olan Niyazi Berkes, Behice Baran, Pertev Boratav, Sabahattin Ali gibi tanınmış sosyalist aydınlar da Dergi'de yazacaklardı.

Ancak, derginin birinci sayısında yazarlar arasında isimleri açıklanan Adnan Menderes, Fuat Köprülü, Tefvik Rüştü yazı göndermediler. Oysa Celâl Bayar, yazı yazamayacağını, fakat demek vereceğini, Menderes, Köprülü ve Tefvik Rüştü ise kesinlikle yazacaklarını, isimlerinin yazı kadrosunda açıklanmasının pek uygun olacağını belirtmişlerdi. Sabiha Sertel Ankara'ya gidip hesap sorduğunda Menderes, "çok meşgulüz, fakat 2. nüshaya mutlaka yazacağız" demişti. Ertesi gün Fuat Köprülü ile beraber Sabiha Sertel'i uğurlamaya istasyona geldiklerinde bu sözünü yinemişti.

Fakat daha ikinci sayı çıkmadan, Derginin başlığındaki "Görüşler" yazısının "G" harfi orağa benzetildi. "Görüşler" ve özellikle Serteller hakkında yoğun bir kampanya başlatıldı. İstenilen sonuca da ulaşıldı. Bayar, öngörülerinde Dergi'yi finanse etmeyi teklif etmesine rağmen "Görüşler"le hiçbir ilişkisi olmadığını ilân etti. Menderes ve diğerleri de bir kaç gün önce verdikleri sözleri unutarak Bayar gibi açıklamalarda bulundular. Burjuvazinin küçük bir kesiminin bile Sol'la işbirliğini hoş görmeyen İnönü ve faşist hükümeti bir politik zafer kazanmış ve yaramaz burjuvaziye tükürdüklerini yalattı.

Bu arada Tan gazetesinin yazı kadrosu genişletildi. Esat Adil Müstecaplıoğlu, Behice Baran, Adnan Cemgil, Muvaffak Şeref, Sabahattin Ali, Dr. Hulûsi Doğan, Aziz Nesin gibi sosyalist aydınlar Serteller ile birlikte Tan gazetesinin anti-empyalist, anti-faşist ilerici bir yayın organı olmasını sağladılar.

Artık "Tan" ve "Görüşler" bir boy hedefi olmuştu. Faşist Sıraçoğlu hükümetinin resmi kalemleri Hüseyin Cahit Yalçın, Cihat Baban, Ziyat Ebuzziya, Orhan Seyfi Orhon, Peyami Safa, Mithat Perin vb. yoğun bir çıkartma kampanyasına başladılar. Bu kampanya ürünü, başlatılışının hemen ertesi günü verdi. O zamanki CHP'nin İstanbul İl Şûrûsü 3 Aralık 1945 akşamı öğrenici yurtlarına direktif vermiş ve ertesi sabah "Tan" gazetesini aleyhine bir gösteriye hazırlanmalarını bildirmişti.

4 Aralık 1945 sabahı üniversite bahçesinde, ellerinde İnönü'nin resimleri bulunan binlerce öğrenci, polis ve serseriden oluşan bir kalabalık kalmıştı. Günün sıkıyönetim savcısı Kâzım Alâç'ın 1967'de, Yeni Gazete'deki bir açıklamasından, bu faşist sürüyü Ali İhsan Göğüş'ün yönettiğini ve parti müfettişi Alaattin Tiritioğlu'nun da olayların içinde olduğunu öğreniyoruz. Faşist sürü, bir kısım ilerici yayınları satan kitapçıları tahrir ederek Tan gazetesinin önüne geliyor; ellerinde kilolarca kırmızı mürekkeple Sabiha Sertel'i arıyorlar. Binaya zorla girerek ratatifi demir sopalarla, balyozlarla iyice parçalıyorlar. Üst kattaki dizgi makinaları aynı akıbete uğruyor. Hurufat, arşiv, mobilyalar, bel-

Biz en kötü şartlarda demokrasi için, diktatörlüğe karşı savaştık. Memleketimizin bağımsızlığı için, geri kalmış memleketleri boyunduruğu altına almak isteyen faşizme karşı savaştık. Geniş kbyü, işçi, dar gelirli halkı ezen sömürücülere karşı savaştık. Din, milliyet, ırkçılık propaganda ları ile küçük milletleri silah zarıyla hegemonyası altına almak isteyen faşizme karşı savaştık. Gerici burjuvazi, bu hürriyet, sosyal adalet, demokrasi savaşını boğmak için, fikre baltalarla, balyozlarla hücum etti. Hürriyet savaşı yapan matbaalar değil, memlekette gelişmekte olan bütün ilerici hareketleri yıktı.

Bizim yarıda bıraktığımız savaşı bugün, memleketin ilerici unsurları canla başla savunuyorlar. Fakat Amerika'ya bağlı kompradorlar, CIA, bu hareketleri boğmak için yine pusuda bekliyor. İlericiler, memleketin insanlarına bu hürriyet ve bağımsızlık uğrunda yaptıkları çetin savaşa başarılar dilerim.

SABİHA SERTEL

geler parça parça ediliyor. Depodaki bobin kağıtlar Sirkeci'ye doğru yuvarlanıyor. "Yeni Dünya", "La Turku" gibi diğer ilerici yayınlar da bu faşist sürünün tahribatından nasiplerini alıyorlar. Tan Gazetesi, bir daha yayınlanamaz duruma getiriliyor.

Sertel'ler bir daha yazamadılar. Genel olarak bütün sosyalistleri kapsayan tutuklamalar, işsizlik, izlenme, konutların yasa dışı aranması peşlerini hiç bırakmadı. Tekrar hapsedildiler. Tan'ın saldırıdan bir gün önceki sayısında Sabiha Sertel'in "Muvafakatın Feryadı" başlıklı yazısı yüzünden Cami Baykut ile birlikte 6 yıl hapis istemi ile yargılandılar. İki celse arasında bir hanım avukat eliyle İstanbul'daki Sertel'lerden, "Sabiha Hanım savunmasını yumuşak yazsın. Kabul ederse onu beraat ettireceğiz" şeklinde bir mesaj geliyor. Sabiha Sertel, daha önce Şükrü Kaya'nın eleştirilerini yumuşatması zarfıyla "mebus yapmak" teklifi gibi bunu da geri çeviriyor; "Sekreter beye selâm söyleyiniz. Haklı bir davayı savunanlar, mahkûm almaktan korkmazlar."

Salim Başal başkanlığındaki mahkeme onları birer yıl ağır hapis cezasına çarptırdı. Temyiz kararı bozdu. 4 Aylık bir tutukluluk sonrasında tahliye edildiler.

Fakat işsizlik, izlenme, aramalar, provakasyonlar kesilmiyordu. Sabahattin Ali öldürüldü. Niyazi Berkes, Pertev Boratav, Behice Baran Üniversitelerden çıkartıldılar. Nâzım Hikmet uzun bir açık grevini de içeren bir mücadeleden sonra 14 senedir kaldığı cezaevinden çıktı.

Baskılar sürüyor ve hiçbir yararlı çalışma yapılamıyordu. Sertel'ler yurt dışına çıktılar.

Sabiha Sertel'in "Roman"ı 1968 Eylülünde bitti. İşgal'i, Kurtuluş savaşını, II. Dünya Savaşı'nı, İnönü'nün faşist hükümetlerini, sayısız tutuklanma, yargılama olaylarını içeren bir romandır bu; anti-faşist, anti-empyalist, barışçı ve sosyalist bir roman.

YORUYS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAHİBİ:
Nihat SARGIN

SORUMLU YÖNETMEN:
Taner TUNCEL

TEKNİK SEKRETER:
Uğur OKMAN

ADRES:
Konur Sokak 15/8
Yenişehir - ANKARA

ABONE KOŞULLARI:
Yıllık: 200.-TL

6 aylık: 100.-TL
Dış ülkelere abone bedeli
iki katındır.

İLAN KOŞULLARI:

Arka Kapak Renkli : 7.500.-TL
Arka Kapak Siyah Beyaz : 6.000.-TL
İç sayfalarda sütun santiml : 20.-TL
İç sayfalardaki yayın ilanları
% 50 indirimlidir.
Dizgi : ÖNCÜ Ofset
Tel: 19 79 19 Ankara

Baskı: Daily News Web-Offset Tesisleri
Dağıtım: GAMEDA

Kaynak gösterilmeden alıntı ya
pılamaz. Gönderilen yazı ve fo-
toğraflar iade edilmez.

KAPAK DÜZENİ
İbrahim NİYAZIOĞLU

NE

12 Mart özlemi karşısında

YALÇIN KÜÇÜK

Aşırı iyimserlik, uyuşukluğa yol açar. Kötümserlik ise yılgınlık doğurur. Yaşanılan günlerin gebe olduğu gelişmelere bakarken iyimserliğin uyuşukluğu kadar kötümserliğin yılgınlığından da kaçınmak gerekli. Çıkış yolu aranırken, gerçekçi değerlendirmeyi önleyebilecek rahatsızlıkların ikisi bunlar.

Bunun dışında yöntem sorunu var. Buradaki yöntem sorunu, gelişmeler içinde kişilerin rolü ve etkinliği ile ilgili. Gelişmelerin oluşumunda asıl belirleyici etkenin siyasal güçler dengesi olduğu hep biliniyor. Bunun anlamı, olayların gelişiminde kişilerin rolünün ikinci dereceden bir öneme sahip olması. Yalnız ikinci dereceden öneme sahip olma da açıklık gerektiriyor. Gereklilik açıklıklardan birisi şöyle: Sınıfsal ve siyasal güçlerin gelişimi, bazen, bazı siyasal kişilerin kendi sınıfları için kendilerini feda etmelerini zorunlu hale getirebiliyor. Sınıf iktidarının sürdürülebilmesi veya perçinlenmesi için aynı sınıfın temsilcisi kişilerin siyasal yaşamlarının sona ermesi gerekebiliyor.

Türkiye'de bugün buna benzer bir durum görülüyor. Sermaye, açık bir 12 Mart özlemi içinde. İlk 12 Mart, sermaye partilerinin lideri Demirel'in siyasal iktidarına ara verdi. İlk 12 Mart, Demirel'in liderliğini yaptığı sermaye egemenliğini perçinledi. İlk 12 Mart, faşizmi yerleştirmek, faşizmi kurumsal dayanaklarına kavuşturmak için çok ciddi bir deneme oldu. Bu deneme, arkasında bir yığın tahribat bırakarak, püskürtüldü. Şimdi yeni bir deneme hazırlanıyor. Yeni deneme, Demirel'in siyasal yaşamına kesin bir son verecek. Ancak sermayenin diktatörlüğü, sınıf tanımaz bir biçimde ve çıplak gözle görülebilecek açıklıkta ortaya koyacak.

Sınıfsal güçler dengesi ile kişilerin rolleri arasındaki ikilem burada. Sermaye, kendi iktidarını sürdürmek, korumak ya da perçinlemek için en sadık hizmetkarlarını bile feda etmek zorunda kalabiliyor. Kendi elitle fed edebiliyor. Bunu yaparken de sadık hizmetkarlarının iradesini hiç merak etmiyor. İşin bu yanı hiç önemli değil. Türkiye'nin yeni bir faşizm denemesine hazırlanmasında Demirel'in kişisel iradesi hiç önemli değil. Önemli olan Demirel'in bu hazırlıklar içinde elinden geleni yapmaktan geri kalmaması. Doğrusu, yetenekleri ölçüsünde elinden geleni yapıyor.

Bu yöntemsel sorundan sonra 12 Mart özleminin dayanaklarıyla ilgili bir değerlendirme yapmak gerekli. İyimserlik ve kötümserliğin abartılmasına kapılmaksızın. Sermayenin yapısal ve devresel sorunlarıyla ilgili aşmazların dışında 12 Mart özlemine kaynaklık yapan asıl neden, sermaye çevrelerindeki işçi sınıfı korkusu. Asıl korku, sosyalizmden geliyor. Sosyalist düşüncenin işçi sınıfı içinde kök solmasından, örgütlenmesinden ileri geliyor. Korku, bu. Yalnız 12 Mart tezgahlanırken sermayenin düşündüğü asıl engel bu değil. Özlem, işçi sınıfı hareketine karşı. İşçi sınıfı hareketini bastırma-yı amaçlıyor. Ancak 12 Mart'ı tezgahlarken engel olarak Halk Partisi'ni görüyor.

Son zamanlarda yeniden açıklık kazanan iki oyun da, bu engeli aşındırmaya yönelik. Yeni oyunlardan birisi, 73 seçimlerinden beri sık sık piyasaya sürülen ve şimdi tozelenen CHP-AP koalisyonu önerisi. Bu önerinin nesnel amacı, CHP'de özellikle liderinde toplanan kütleli umutları kırmak, 12 Mart stratejisinde, CHP'nin kütleli tabanını daraltmak ve Halk Partisi'ni nötrale etmek önemli bir yere sahip. Seçim koşulluna bağlı olmayan bir koalisyonun ise tek sonucunun bu olacağına şüphe yok. Bunu herkes biliyor. Halk Partisi de biliyor. Bu yüzden direksiyon çeviriyor.

Yakın zamanların işçi eylemlerinde Halk Partisi'nin üst düzeydeki yöneticilerinin marifetlerini de herkes biliyor. Bunlar, sadece işçi eylemleri-

ni kırmak görevini üstlendiler. Pek başarılı olamadılar. Ama üst yöneticilerin her hangi bir eleştirisiyle de karşılaşmadılar. Hem yaptıkları hem de eleştirilmedikleri ortada. Ortada olan sermaye partilerinin liderleri de görüyor. Buna rağmen işçi eylemlerini düzenleyenlerin içinde, zaman zaman da boşunda, Halk Partisi'ni gösteriyorlar.

Bu çaba ikinci oyunun bir parçası. İkinci oyun Halk Partisi'ni iki ateş arasında bırakmayı amaçlıyor. Halk Partisi'ni, bir parti olarak, bu direnişlerin karşısında bir tutum almaya zorlayarak soldan gelecek sert eleştirilere hedef yapmayı amaçlıyor. Bu yılın başlarından beri solun geniş yelpazesine egemen olan ciddiyet ve sorumluluk dolu tutumu ortadan kaldırmaya yönelik.

Bu tutum, ciddiyet ve sorumlulukla yapılan eleştirilerin yanında Halk Partisi'ni marksist-leninist bir parti olmadığı, olmayacağı ve olmasının gerekmediği anlayışına dayanıyor. Ancak marksist-leninist olmayan her akım ya da örgütün mutlaka tekelsiz sermayenin bir uydusu olmasının gerekmediği görüşünden hareket ediyor. Bir siyasal örgütün yapabileceği işlerden bazılarının tekelsiz kesimin bekleyişlerine uygun düşmesinin bu örgütü tekelsiz sepetine koymak için yeterli olmadığı düşüncesinden kaynaklanıyor. Bu tutum, son çözümlemenin her zaman ilk çözümlemeye özdeş olmasını veri alıyor.

Sermaye, farklı çözümleme yöntemlerini kullansa da, benzer bir değerlendirilmeye ulaşıyor. Halk Partisi'ni diğer sermaye partilerinden ayırıyor. Halk Partisi'ni 12 Mart özlemini gerçekleştirmenin bir engeli olarak görüyor. Sermaye partilerini ise bu özlemi gerçekleştirmenin bir aracı olarak kullanıyor.

Yalnız sermayenin Halk Partisi'ni bir engel olarak görmesi, Halk Partisi'nin salt varlığının 12 Mart'ı önlemeye yeteceği anlamına gelmiyor. Engel olarak görülmesi başka şey, gerçekten engel olması bambaşka. Dünyanın her yanında olduğu gibi Türkiye'de de faşizmle mücadelenin öncü gücü işçi sınıfı hareketi. Faşizm işçi sınıfı hareketinin verdiği korku ile harekete geçerken, yerleşirken de en büyük karşı koymayı yine işçi sınıfından göreceğini bilir. Bu yüzden faşizmle mücadelede en etkin ögenin işçi sınıfının örgütsel düzeyi ile direnç gücü olduğundan kimse kuşku duymaz. Bu yüzden yakın zamanların işçi eylemleri ve bunların yaygınlığı, sermaye için, büyük ölçüde düşündürücü olmalı.

Fakat işçi sınıfının öncülüğü, işçi sınıfının yalnızlığı demek değil. Faşizmle mücadele, küteleri içine alan bir mücadele olmak zorunda. Başta kır emekçileri olmak üzere, bütün demokratik güçleri harekete geçirmek durumunda. Bu ise parti düzeyinde bir örgütlenme ve mücadeleyi gerektiriyor. İşçi sınıfının ekonomik örgütlerinin boyutunu aşılıyor. Aynı zamanda, ülkelerin somut koşullarına göre, birden fazla partinin paralel yönde hareketini gerektirebiliyor.

Ayrıca toplumların somut durumlarına göre her anın alanaklarından yararlanmayı gerektiriyor. Başka bir deyişle, her anın zorunlu kıldığı olanaklar içinde kütelerin demokratik özelemler ve tepkilerini dile getirmeyi güncel bir görev haline sokuyor. Bir buçuk ay sonra yapılacak olan ara seçimleri, kütelerin demokratik özelemlerinin kanalize edilebilmesi için ayrı bir imkan hazırlıyor.

Ara seçimleri, adı üzerinde, genel seçimler değil. Fakat Türkiye'nin güncel somutunda en az genel seçimler kadar önemli. Çünkü ara seçimlerinin sonuçları, 12 Mart heveslileri için belirleyici bir göstergeler olacak. Alınacak sonuçlara göre ya planlarını hızlandıracaklar ya da yavaşlatacaklar. Yavaşlatmaları 12 Mart özlemi karşısında kütelerin demokrasi ve sosyalizm yönündeki özelemlerinin daha baskın olduğunun gösterilmesine bağlı.

MC'de sonun başlangıcı:

“CHP + AP” formülü gene gündemde

SERMAYENİN PANİK SALDIRISININ SONU...

Önceki haftayı, işçi grevlerini ve demokratik direnişleri şiddetli bir yaygın ateşine tutmakla geçiren ve kamuoyunu türlü-çeşitli tahrik ve tehdit yollarıyla etkilemeye çalışan iktidari burjuvazi ve onun en gerici müfettişleri sonuç alamadılar.

İşveren temsilcilerinden basındaki çanak yalayıcılarına kadar hepeli, açık açık ve gizliçe ülkenin tekrar bir "12 Mart öncesi ortama biddiği" tezgahını kurmağa çalışılmasına da, sonuç asfır...

Grevler mi son bulmuştur? İşçiler ve tüm çalışanlar, demokratik direniş ve kararlılıklarından geri mi çekilmişlerdir?

Hayır. Yalnızca büyük sermayenin, 1975'ler Türkiye'sinin ikinci yarısında giriştiği, eski ve pek müteazil bir oyunu eskiden püskülüne açmış çıkmıştı.

Türkiye'nin sermayesinde ohras olan tüm grevler ve demokratik direnişler hafızın desteğiyle yürüyordu. Grevdeki iş yerlerinin öbölünden geçenler geçitli geçitli dile getirdikleri ifadelerle demokratik ve yasal eylemleri unaylıyordu.

Öte yandan gelişmelerin geçtiğimiz haftaki basamağında, gerici ve sebekalı MC, konutlasyon masasına yatırılıyordu. Elbette ki olay arasında doğal bağlantılar mevcuttu. Geçtiğimiz haftanın anlamı ve amacı aslında da, bu konutlasyon işlemi ile ilgiliydi. YÜRÜYÜŞÜN başkaya verildiği sorulara kadar adanılan bilgiler bastanın "lanetli bir hastalığın perçinleştiği" markektedir.

Bu ay kadar önce CEMO toplantısına katılan Erzurum Ankara'ya gelen AND Dışişleri Bakanı Kışınçer'in, bir anahat basında CHP Genel Başkanı Nispet Ziyaeddin'in takdir ettiği reşete alir'le uygulamak üzere yerli yamalarının elinde dolaymaktadır.

Çözüm : CHP+AP

CHP + AP'nin ne anlama geldiğini öğrenmek için cesareti olmaya gerek yoktur.

Aynı reşete Vehbi Koc tarafından bir mektupla CHP ve AP genel başkanlarına geçtiğimiz hafta içinde sunulmuştur.

Koc önerisine Nispet Ziyaeddin cevap vermişlik olmaktadır. AP'den de aynı yfide bir cevap verilmemesi hemen hemen kesin. Ama herşeye rağmen kışınçer'in harptirilmesi ne anlamı kadar kolay, ne de güçtür...

Anak CHP+AP formülünün gerçekleştirilmediği gün öbölüne alınıp, gerici tedbirler de alınmaktadır. Tedbirler, demokratik birer daha tahribine ve geri planlara itilmesine iliskilidir.

Geçtiğimiz haftanın Salı günü toplanan Milli Güvenlik Kurulu toplantısı gündemi bu gerçeğe tek madde: Grevler ve yasal demokratik eylemler...

İşverenlerin, sınırlı ve anlamlı seslenişle gündem haftanın başında bir muhtıra hazırlığı çalışmaları sürdürdüğü biliniyor. İşveren girişimleri, Milli Güvenlik Kurulu toplantısında tepheylemleri tarafından bol bol dile getirildi. Ökay, "Sendikal rekabetler" kışınçer altında yaklaşılmaktadır. Kamuoyunu da, tedbirler dışındaki sunularken, "Görüşümüz bu sendikalar ne hale getirdiler. Ortalık" şeklinde öböllemek dışındadır.

Ökay, gelişmeler, nitelik ve konular bakımından çok değişik.

Bu gerçeğin farkında bulunan emperyalizmle iktidari büyük sermayenin çaresizliği de bu noktada yatmaktadır.

"İç beni dışı seni"

MSP ciddi ve tehlikeli bir pürüz olarak tephe ortaklığının yaraması güçtür. 12 Ekim seçimlerinden kışınçer çıkarmak için çekimden ortakların defterini okuyacaktır. Seçim sonuçları unutan işçilere varmazsa ya sınırlı rızası olacak ya da paçavayı alacaktır. Her ikisine birden sahip olmaları görüldüğü kadarı ile olanaklıdır.

AP'ile görüşlere göre MC çözümleri altında en avantajlı durumdadır. Demokratik karşı çözümleri çözümleri aracı olarak bulunan AP, "Seçim Hissesi" çözümleri ortaklarını çıkartırmak ve ne kayıplar ortaklarına rağmen artırmayı sağlamıştır.

Elbette bütün bunlar, egemen sınıf partilerinin işi çözümleri, dolayma ve önce-hastal taktiklerini yansıtmaktadır. Aslında, artık bir çözümleri çözümleri halinde çözümleri çözümleri, Türkiye'deki demokratik ve iktidari güçlerin, işçi sınıfının ve sosyalistlerin çözümleri arasında birleşmektedir. Burjuvazinin MC saldırısıyla ilgili çözümleri çözümleri, ne teorisini uygulamaları bilmesine bir tahrik eseri olarak düşündürmektedir.

Geçtiğimiz hafta başında Kırşehir'de işlenen olaylar da aynı öbölüdür. Ahmet Devci adındaki devrimci genç öbölüne hafta sonu, yazar günü seheri gündüzünde, polis saldırısında "Devlete verdikleri" tarafından...

Ökay bastan açık kışınçer ve açık ortadadır.

Sermaye, Kırşehir'in devrimci "NATO'ya CEMO'ya Hayır" ve "Faşizmi sesleniş" saldırılarını kapatmak için bir takım tasamalı komando takımıyla girişti.

Afşarın üstüne "Hedef" adlı saldırılar yapılmış ve mülküne olduğu kadar bir olay çıkartılmasına çalışılmıştır. "Üstüne" tayfa amacına ulaştı. Kendilerine engel olmak isteyen gençlerin üstüne, musta, ziseir, tag, demir çubuk ve sopalarla saldırıldı.

Ahmet Devci adındaki genç saldırı karşısında ilahî denka'na atıldı. Ali Karatay'ın seheri en işlek caddesinde polislerin günü öbölüne 30 kişilik bir grup tarafından boyatılmasına kadar sürdü. Bu sırada Ahmet Devci arkadaşının yardımına koştu. Fakat tag ve sopa yağmuruna ilahî ortasına püskül. Ökaylar polis karakolundan 30 metre uzakta cöreyen etti. Devci kaldırıldığı hastahane de vardı.

Ahmet Devci'nin ölüm sebebini yazmak da, hükümet tahmine değili: "Sevki-i kışınçer" öbölüdür...

Hükümet yemine sadakat gösteren Ünal Anık ve Emin Gül adlı doktorlara göre, Ahmet Devci'nin hastahane "Etilik ve darp" yaktı...

Ökaylar öböl günler de devam etti. Ahmet Devci'nin ölüm haberini duyan Ankara'daki amanoğlu Burhan Devci doğrudan işçileri Bakanlık'na koştu. Burhan Devci AP'liyi ve Kırşehir'de AP'li olarak yapmıştı. İktidari işçileri Bakanlık (İktidari de kendileri tanyurlardı. Ama Burhan Devci'nin öböl Ahmet Devci'nin amanoğlu öbölüne biliniyorlardı. Bunun için de oracıkta ufak bir gaf yapıldı. İşçileri kendilerine "Marak edilecek bir şey yok. O iş öbölüne adlı" diyordular.

Polis iş başında

Faşist cinayetin protevini edilemesi için Salı günü düzenlenen miting ten yeni saldırılara gubeydi. Miting demancıları yeni saldırılar yapılmaması için çözümleri yerine geçti. Seherde gubeydi öbölüne hükümetin başla. Bu sırada AP adındaki bir komandanın komando ve polisleri halkın üstüne salarak "Yurt komitelerine" diye saldırılar girişti. Seherde, polis tarafından seherde ilahî hükümetin arsesine TOB-DEM Kırşehir Şube Başkanı Kemal Kışınçer da bolumu. Kışınçer karakolunda yedili dayakla hastahanele öbölüne, kışınçer da sokakta sürüklenerek karakola götürüldü. Mesut Öztürk, Huseyin Örsel, İlhan Gül ve Yılmaz adındaki öğrenciler ve Mehmet adındaki bir işçi de tutuklandılar.

Faşist olayları yönetenler de belli oldu. Polisin desteklediği saldırıların başında Ankara İktisat Fakültesi Öğrencisi Salih Esmer var. Yazar Ağca ve Eşref Başak'ın adındaki komandolar da, olaylarda etkin roller oynamışlar. İktidari kendileri seher olarak dolaymaktadır...

Ökayların en ilginç yanını, CHP Kırşehir Şubesi'nin kayıtsızlığı teşkil etmektedir. Şube Örgütü, Genel Merkez yöneticilerinin uygulamaya çalıştıkları politikaya uygun hareket ederek kışınçer ile kışınçer olmamışlardır...

Adana'da bir CHP'li

CHP'ye ilginç bir başka haber de Adana'dan gelmiştir. Kışınçer YSE-İş Sendikası'nın Adana şube toplantısında konuşan senatör ve CHP'nin Adana aday adayı Mualihittin Yılmaz Mete, Cepheyi eleştiren ve ilahîlikle AP'ye çatan delegelere su vesis saldırı söylemiştir.

"AP de bizim kadar vatanseverdir..."

CHP hükümeti zamanında Gençlik ve Spor Bakanlık da yapmış bu zat, CHP'nin bu kafayla nasıl seherde alacağı da kışınçer, Yılmaz Mete Mualihittin'in, "İşçi sınıfının gündem" adı olan delegelere cevap ilahî hayli bastırıldı. CHP senatörü "İşçi meselesi deşil duruyoruz, İktidari gelerek, bu düşüncenin de kışınçer kazıyacaktır..." demiştir.

Öte yandan geçenlerde CHP asfalarına katılan konuşan senatörü ve 12 Mart sonrası Mualihittin Esmer ve İktidari Bakan Salihattin Bahadır'ın son İktidari hükümetinin bakanı İktidari Konya'daki konuşması da biliniyordu.

Konya il Örgütünde ilahî saldırı edilen Bahadır, o konuşmasında hükümetin konuşması değili ve öbölüne demiştir.

"İktidari Bahadır, Türkiye'nin 1923'te hükümetine kavuştuğunu bilmiyoruz seherlerdir..."

Bahadır'ın bu saldırı söyletiği sırada CHP Konya il Genel Meclisi İktidari Mualihittin Öbölüne'nin tepki ilahî hatırlarda: Öbölüne Bahadır'ın saldırı kesmiş "O zamanlar ilahîlik ama şimdi hükümet değili" diye bahırmıştı.

CHP olayı bütün yemineyle izliyor. Türkiye'de demokratik karşı çözümleri bolumlu bütün seherlerin sosyal demokratların bu çözümleri yapmadan güç olığı biliniyor.

Faruk Gürler

Kendi yerini sağlamlaştırabilmek için arkadaşlarının "biraz elektrik" tedavisine tabi tutulmasında sakinca görmedi.

Sermaye 12 Mart özlemini gerçekleştirmek için hergün oyun üzerine oyun sahnelerken sermayenin bilinmeyen yayın organında yer alan bir yaşam öyküsü: Şöyle başlıyordu: "1913 yılının bir bahar sabahı, Üsküdar'ın, şimdi tarihe karışan evlerinden birinde doğan bebeğe 'Faruk' adı verildi. Mavi gözülü, gür kaşlı ve kumral çocuk, topçu subayı Nazmi Bey'in oğluydu.

Sermayenin yayın organı, bu "mavi gözülü, gür kaşlı ve kumral" çocuğun yaşam öyküsünü yazarken 29 Ağustos 1972 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Ordusu'nun Genel Kurmay Başkanı olduğuna yazdı. Ancak bundan sonrasını ve biraz da bundan öncesindeki olaylara hiç değinmedi. 12 Mart Muhtırasında imzası olan Faruk Gürler'in Genel Kurmay Başkanlığından kontenjan senatörlüğüne geçişi ve daha sonraki başarısız Cumhurbaşkanlığı denemesi unutuldu. Başarısız denemeleri unutmak bu tür hevesleri alanlar için yerinde bir düdün oluyor.

Faruk Gürler Türkiye'de politikayla ilgilenenlerin belleğinde cuntacı bir subay olarak yer ediyor. Uzun süre Ordu içinde en çok okuyan ve "en ilerici" bir kişi olarak tanıtıldı. 12 Mart'tan öncesi "radikal" cunta içinde ve cuntanın liderlerinden birisi olarak önemli bir rol oynadı. Ancak 12 Mart'tan sonra en yakın arkadaşlarının emekli edilmesinden hiç rahatsız olmadı. Kendi yerini koruyarak ve sağlamlaştırarak ilerici eylemlerini gerçekleştirebileceğine inanıyordu. Kendi yerini sağlamlaştırabilmek için arkadaşlarının "biraz elektrik" tedavisine tabi tutulmasında sakinca görmedi. Arkadaşlığın bu kadarlık fedakarlığı gerektireceğine inanıyordu.

Genel Kurmay başkanlığına kuvvet zoruyla geldi. Daha önce hazırlanmış ve başkasına ait kararnameyi yırttırdı. Ancak Genel Kurmay Başkanı olunca, siyasal kulisini Feyzioğlu ile Melen'in yürüttüğü karanlık cunta ile özdeşleşti. Cumhurbaşkanlığına geçmek için emekli olurken yerini, kendisinin Genel Kurmay Başkanı olmasına karşı alanlara bıraktı.

Cumhurbaşkanlığı, Atatürk'e benzetilen "gür kaşlı" fotoğraflarla desteklenilmeye çalışıldı. Cumhurbaşkanlığının kesin sayıldığı bir zamanda ilk siyasal demecinin Türkiye'nin en büyük tirajlı gazetesine verdi. Bu demecinde Türkiye'de bütüncüçülüklerin ilerilerden geldiğini açıkladı. Sermayenin zaten az olan kışkırtıcı gidermek için özel bir dikkat gösterdi.

Yerine bıraktığı kimseler Cumhurbaşkanlığını desteklediklerini göstermekten geri kalmadı. AP'nin de görüntüde karşı çıkmaya rağmen birkaç tur sonra oy vereceği hesaplanıyordu. Ama umulmadık iki gelişme oldu. Dışarda Ecevit, içerde Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur, Gürler'in Cumhurbaşkanlığına karşı açık tutum aldılar. Bu hikâye böylece kapandı. Bir cuntacı kişisel istiskallerin en büyüğü ile karşılaştı.

Bu cuntacı geçen hafta öldü. 12 Mart özlemlerinin ayakta olduğu bir zamanda öldü. Sermayenin yayın organı, cuntacının kişisel istiskalini gözlerden uzak tutmak için ve Gürler'in sermayeye yaptığı hizmetlerin küçük bir karşılığı olarak heyecanla kaleme aldığı yaşam öyküsünde kişisel istiskalle ilgili gelişmelere değinmemek için özel bir dikkat gösterdi. Her halde heveslilerin hevesini kırmak istemiyor.

"Not deftercisi"nden notlar !

Önceki haftanın sonu, yüksek tirajlı bir gazetenin "haftalık" yazarı şunları yazdı:

"Türkiye öyle bir noktaya gelmiştir ki, esas meselenin üzerine cesaretle eğilmekte daha geç kalındığı takdirde bir takım müdahaleler kaçınılmaz görülmüştür. Grevler fırsat yerine geçeceklerdir. . ."

"Türkiye'nin geldiği nokta nedir? "Cesaretle üzerine eğilinilecek nokta 'hangi noktadır? "

"Geç kalındığı takdirde kaçınılmaz görülmüştür. Grevler fırsat yerine geçeceklerdir. . ."

"Hangi 'fırsat' kullanılmalıdır? "

"Yazının başlığı tüm bu soruları cevaplandırıyor: 'Grev ve Grevçiler. . .'"

Türkiye'yi bu noktaya getiren de onlardır; üzerine cesaretle eğilinilecek -herhalde biraz ezilecek demek isteniyor- olanlar da onlardır: Grevçiler. Eğer cesaretle üzerlerine eğilinmezse, "kaçınılmaz müdahaleyi ve fırsatı" hak edecekler de onlardır: Grevçiler! . . ."

"Haftalık" yazarın ağzında bir değil birçok şeyler gevelediği belli. Ama bunu yaparken beylik 'cin'liklere de başvuruyor. "Grevçiler"i de diğünlüyor! . . ."

"Türkiye'nin akılcı bir gelirle ücretler politikası saptaması şarttır. Zengin gittikçe daha çok kazanıyor, fakir gittikçe daha az, şikâyeti haklı, insanı ve insanca duyguları elbette zedeleyen bir husustur" diyor.

"Haftalık" yazar için bu "insanca duygular" ivedi değil. Şöyle devam ediyor.

"Omurgasızlar, zaten Türkiye'nin bugünkü ortamda derdi de bu değildir. . ."

"Peki ya nedir?" diye sormadan kendisi ekliyor:

"Zira sağlam kuvvetler zengin daha çok, fakirin daha az kazanması yolunu kapamak için seferberdir! . . ."

Türkiye'de müdahale davetiyecilerinin "Sağlam kuvvetler" ile nazikane ordu'yu kastettiklerini bilmeyen yok. Ancak ordunun, "Türkiye'de akılcı bir gelirler-ücretler politikası saptamak için seferber olduğunu" itiraf eden de kendisi.

Şefatinin çekirdeğini düşünmeden yutmaya kalkarsa sonuçlarına katlanmak da, elbette kendisine düşecek. Ve elbette akla, sıkıyönetim uygulama-

ları sırasında, hiç bir lokavt yasaklanmazken grev yasaklamalarının, Türkiye'de belli bir "Gelirler-Ücretler politikasının" saptanması yolunda seferberlik uygulaması olduğu gelecektir.

"Tüy dikmek" her zaman ünlü tekerlemenin anlatımı çerçevesinde kalmıyor. . . "Not deftercisi" yukarıda, "Zengin gittikçe daha çok, fakirin gittikçe daha az kazandığı" şikâyetine "insanca duygularla" yaklaşıp, "Türkiye'nin bugünkü politik ortamda derdi de bu değildir" derken, Peki ya nedir? sorusuna verdiği cevaptaki şu:

"Bir devlet, Genelkurmay başkanına gerekli seçim -herhalde bir taşlık hatası olacak, geçim demek istiyor- imkanını ancak iş riski paravanası arkasında verebilirse o devletin gelirler-ücretler politikasında aşkayan bir nokta var demektir. "

"Millet damat" "Türkiye'nin derdini" açıklıyor böylece!

İş bu kadarla kalmıyor, bir satır sonra şöyle devam ediyor:

"Burada iş, rejime gelip dayanmaktadır. . ."

Niçin dayanmaktadır? "

"Akılcı gelirler-ücretler politikası ancak kuvvetli hükümetlerin kârıdır" da ondan.

Geveleye geveleye asıl yapmak istediğinin arapçasını yapıyor. Aslında şunu demek istiyor kendileri:

Türkiye'de devlet, Genelkurmay başkanlarının geçim imkanlarını hâla "iş riski zam" larıyla sağlarken, yığınla işçinin üç beş kuruşluk zam istekleri için ülkeyi "Grev furyası"na uğratmaları, komünistliğin ilk almasıdır. Genelkurmay başkanının geçim imkanları meselesini akılcı gelirler-ücretler politikasıyla çözmeden önce zengin daha çok zenginliğe, fakirin daha çok fakirliğe itilmesi Türkiye'nin bugünkü derdi değildir. Eğer bunun tersi savunulacak olursa iş gelir rejimine dayanır! . . . Bunun da bir çaresi vardır: Kuvvetli bir hükümet!

Eee mademki ordu gelirler-ücretler politikasını sağlama yolunda seferberdir; o zaman kuvvetli bir hükümete ne gerek var? Kuvvetli hükümetin yapacağı da o değil mi? . . ."

"Not deftercisi" de oynadığı oyunun farkında. Tahrik mekanizmasını kullanıp tehdide yönelecek; arkasını da "sağlam kuvvetlere" dayadıktan sonra

Aylar önce Kissinger'in bir sabah kahvaltısında Ecevit'e yaptığı öneriyi şimdi Vehbi Koç benimsedi. Sermayenin amerikancı kalemi de "Türkiye'yi birşeyler bekliyor" diye aba altından sopa gösterip AP+CHP koalisyonu için 12 Ekim'e dek süre tanıyor.

baklayı ağzından çıkaracak:

"Türkiye'de demokratik rejim aklıya almadan kuvvetli hükümet kurmanın yolu belli ve açık: Solda demogojiden alınmış CHP ile sağda demogojiden alınmış AP'nin yanyana gelmesi. . ."

Ya bu reçete uygulanamazsa? . . ."

"Millet güvey" 12 Ekime kadar süre veriyor. CHP-AP ortaklığı 12 Ekimden sonra kurulmazsa "Türkiye'yi birşeyler bekliyor! . . ."

Metin Tokat, Türkiye kapitalizminin çıkarımını, dışa bağımlı gerici burjuvazinin çaresizliğini pek güzel olmasa bile pek şırretçe yazıyor. Damatin "Millet"i de böyle oluyor! . . ."

TİP: "Önümüzdeki seçimler MC iktidarı konusunda bir referandumdur"

"PARTİMİZ SEÇİMLERİ BOYKOT ETMEMEKLE BİRLİKTE DOLAYLI YOLLARDAN HERHANGİ BİR BİÇİMDE SEÇİMLERE KATILMAYI YARARLI GÖRMEKTEDİR. PARTİMİZ, ESAS AMAÇ OLAN SINIFSA L GÜÇLERİN ANTI-EMPERYALİST VE DEMOKRATİK HEDEFLER DOĞRULTUSUNDA GÜÇ VE EYLEM BİRLİĞİNİ GERÇEKLEŞTİRMEK YOLUNDA, BUGÜN İÇİN, MEVCUT POLİTİK ÖRGÜTLER ARASINDA PARALEL EYLEMLERLE BERABERLİK SAĞLANMASININ BİR İLK ADIM OLACAĞI GÖRÜŞÜNDEDİR."

Türkiye İşçi Partisi Merkez Yönetim Kurulu 24 Ağustos tarihinde olağanüstü toplanarak, TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz'ın, "CHP'nin solundaki partileri" güc birliği olanaklarını araştırmak amacıyla ortak çalışmalar yapmaya çağırarak mektubunu görüştü. Toplantıda, bir cevap yazısının TSİP Genel Başkanlığına iletilmesine oybirliğiyle karar verildi. TİP Genel Başkanı Behice Boran'ın imzasını taşıyan 25 Ağustos tarihli cevap yazısını Türkiye sosyalist hareketi için önemli bir belge olarak gördüğümüzden tümünü yayınlıyoruz.

"Sayın Ahmet Kaçmaz
Türkiye Sosyalist İşçi Partisi
Genel Başkanı

Mektuplarınız Merkez Yönetim Kurulu'nda görüşülmüş, aşağıdaki cevap yazısının tarafınıza iletilmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

12 Ağustos tarihli mektubunuzda üzerinde anlaşmaya varılacak demokratik ilkelerletrafında eylem birliğinden söz edilmektedir. Bu ilkelerin birincisi, her halde, işçi sınıfının sosyalist hareketinin ve bu hareketin temsilcisi olma iddiasıyla ortaya çıkan partilerin seçimlerde işçi sınıfının sesini ayrı, bağımsız bir ses olarak duyurup duyurmamaları konusuna ilişkindir.

İşçi sınıfının sosyalist hareketinin bağımsızlığını korumak, işçi sınıfının olaylara bakış açısını, eleştiri

ri ve önerilerini ortaya koymak gereği, sanırız, tartışmasız kabul edilecek bir ilkedir. Yine, tüm anti-emperyalist ve demokratik güçlerin "ortak demokratik zeminde davranmaları" ve böyle bir davranışın işçi ve emekçi sınıfların çıkarları ile uyacağı da genel bir doğrudur. Ne var ki, ilkeler soyut, "genel doğrular" olarak ele alınarak değil, verili durumun koşullarında somut uygulama olanakları, seçenekleri incelenip saptanarak değerlendirilir.

Şu halde önümüzdeki sorun; güz seçimlerinde "sosyalizmin bağımsız politikası"nı yürütebilmek, sesini duyurabilmek için ne gibi olanaklar, seçenekler vardır, neler yapılabilir? sorusunun doğru cevabını saptamaktır.

Seçimlere parti olarak katılmak hukuken mümkün değilse de, bazı yollardan yinede seçimlere bir ölçüde katılmak düşünüldüğü mü? Mektupta bu konuda bir açıklık olmamakla beraber, "seçim faaliyetleri ortak bir şekilde yürütülebilir" sözlerinden böyle bir olanağın düşünüldüğü izlenimi alınmaktadır. Ayrıca vaktin darlığı üzerindeki ısrar da bu izlenimi kuvvetlendirmektedir.

Eğer, işçi sınıfının bağımsız sosyalist politikasının yürütülmesi gerektiği doğrusundan, seçimlere şu veya bu biçimde bir ölçüde katılıp bir seçim kampanyası yürütülmesi sonucuna varılıyorsa, söz konusu doğrudan mantık zorunluluk olarak böyle bir sonuç çıkmaz. Seçimlere şu veya bu biçimde katılma yollarını

aramak ve katılmak, somut koşullar ve olanaklar ışığında çok iyi tartışıp bir karara varılması gereken bir konudur.

Aynı nitelikte bir ihtirazî kayıt anti-emperyalist, demokratik güçlerin güç ve eylem birliği içinde söz konusudur. Bu genel ilke tartışmasız doğrudur; ama pratiğe döndüğümüzde, somut bir zaman bölümünde var olan somut örgütlerin niteliği ve durumu ön plana çıkar. Güç ve eylem birliğine girecek örgütler belli sınıf ve tabakaların, en azından, bunların belli kesimlerinin temsilcisi veya kitleleri hareketi geçirecek durumda olmalıdır. Ancak bu durumdaki örgütler toplumsal bir gücü ifade ederler ve belli hedeflere yönelik belli ortak eylemlere girdiklerinde gerçekten bir güc birliği oluşur. Böyle bir gücün olmadığı yerde güc birliği de söz konusu olamaz. Çünkü esas amaç biçimsel örgütlerin değil, sınıfsal kitlelerin güç ve eylem birliğinin sağlanmasıdır. Bunun için, tüm anti-emperyalist, demokratik güçlerin güç ve eylem birliği sorunu öncelikli olarak ele alınmalıdır.

Bugün Türkiye'de önemli bir sosyalist birikim vardır. Ama bu birikimi potansiyel güç olmaktan çıkartıp aktif güç haline getirmek zaman isteyen bir iştir. Bugünden yarına hemen gerçekleştirilecek gibi değildir. Seçimlere girmek bu potansiyeli yansıtabilecek ölçüde sonuç alınması olanağı görülürse düşünülmelidir. Yoksa alınacak yetersiz sonuçlar sosyalist birikimin gerçek boyutları, potansiyel gücü hakkında kamuoyunda yanlış bir izlenim yaratır, gerçeğe aykırı yargılara yol açar. Ayrıca bu sonuçlar bu birikimin üzerinde de olumsuz etkiler doğurur, karamsarlık yaratır ve bu potansiyel gücü örgütlemeyi ve hareketi geçirmeyi güçleştirir. Bu nedenlerle, şu veya bu yol-

dan aday göstermek suretiyle önümüzdeki kısmi seçimlere katılmak bize uygun görülmemektedir.

Kaldı ki, önderdiğiniz partiler toplantısında seçime ilişkin çeşitli olanakları ve seçenekleri tartışıp bir karara bağlamak durumu da fiilen mevcut değildir. Kitle gazetesinde Genel Yönetim Kurulu'nun ilişkin haberdan anlaşıldığına göre, Kurulunuz 10 Ağustos 1975 günlü toplantısında 1) Seçimi boykot etme, 2) CHP'ye oy vermemeye konusunda kesin karar almıştır. Öte yandan, güc birliğine çağırıldığınız partiler arasında birisi -Türkiye Birlik Partisi- seçime katılacaktır. Bu üç husus gözönünde tutulunca, çıkan sonuç, ya TBP'nin tek başına çıkarcasına listenin veya diğer partilerin onaylayacağı bağımsız adayların da yer almasıyla oluşacak karma TBP listesinin desteklenmesidir. Durum böyle olunca önerilen toplantı ister istemez ancak bu seçeneğin gerçekleştirilmesi doğrultusunda ayrıntıların görüşülmesinden ibaret kalacaktır.

Bizim gördüğümüze göre önümüzdeki seçimler MC iktidarı konusunda bir referandum niteliğindedir. Millet Meclisi'nin bileşimini değiştirmeyeceği için, seçim sonuçlarına göre MC hükümetinin otomatikman iktidardan düşmesi ve yerine bir başka hükümetin geçmesi söz konusudeğildir. Ama bu seçimlerin sonucu, MC partilerinin ve hükümetinin halk kitlelerinde desteklenmediğini gösterebilir ve göstermelidir. Seçim sonuçları böyle olursa, esasen kendi içinden çekimeleli olan, Meclis aritmetiği açısından sağlam dayanağı bulunmayan ve en önemlisi, karşı karşıya olduğu politik, ekonomik ve sosyal sorunlara kapitalizm açısından dahi geçerli olabilecek çözümler getiremeyen, acz içindeki MC hükümeti daha fazla iktidarda kalamaz. MC hükümetinin iktidardan düşürülmesi anti-faşist, demokrasi

Her ne pahasına birlik, değil

BEHİCE BORAN

Sermaye sınıfları karşısında işçi sınıfı hareketinin gerek ekonomik, gerekse politik mücadele düzeylerinde birliğini sağlamak, korumak ve güçlendirmek, sosyalizmi hedef alan işçi sınıfı partilerinin baş sorunlarından biri olagelmıştır. Ayrıca, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana geçen yıllarda emperyalizme, tekelere, faşizm tehlikesine karşı tüm demokratik güçlerin güç ve eylem birliğini sağlamak sorunu da ön plana çıkmıştır. Günümüz Türkiye'sinde de her iki birlik sorununun bir yıldır tartışma konusu yapılmaktadır.

Her şeyden önce, bu ikibirlik sorunu birbirine karıştırılmamalıdır. Verili bir zaman bölümünde, varolan somut şartlarda, işçi sınıfının sosyalist hareketi için ancak tek bir doğru politik çizgi olabilir ve vardır. Birbirinden farklı politik çizgiler aynı zamanda doğru olamaz, hatta, "her biri farklı derecelerde doğru olabilir" de denilemez ve bunların arasında bir uzlaşma ile "ortalama" bir çizgi üzerinde birleşme önerilemez. İşçi sınıfının sosyalist partisini oluşturmak ve geliştirmek için böyle bir şey önerilemez. Yapılması gereken iş, büyük bir dikkat ve titizlikle tek doğru çizgiyi saptamak, ortaya çıkarmak, bunun kabulünü, yayılmasını, saygınlığını sağlamaya çalışmaktır. Bu tek doğru çizgi üzerinde ve etrafında işçi sınıfının politik birlik ve bütünlüğünü gerçekleştirmektir. İşçi sınıfının birliğini sağlamak ne denli önemli olursa olsun, bu birliği sağlama uğruna işçi sınıfı hareketinin tek doğru çizgisinden fedakârlık edilemez, bundan sapma niteliğinde olan diğer çizgilerin sahipleri veya temsilcileri ile uzlaşmaya gidilemez.

İşçi sınıfının politik hareketinde bu belirlediğimiz anlam venitelikte bir bütünleşme ve birliği gerçekleştirme ise, hemencecik başarılacak bir iş değildir. Zamanla, sistemli, ısrarlı örgütsel ve ideolojik uğraşı ve mücadelelerle varılabilecek bir hedeftir. Bu zaman süresinde, doğru çizgiye yönelmeler, yaklaşımlar belirlediğinde bunları itelemek, kapıları kapamamak, tersine bu doğrultudaki oluşum ve gelişmelere açık ve yarımcı olmak bütünleşme ve birleşmenin şartıdır. Sektör olmamak bu demektir, uzlaşmacı olmak demek değildir. İşçi sınıfının tek doğru politik çizgi üzerinde örgütlenmesi tek partisini oluşturup geliştirmesi ve bu parti etrafında işçi sınıfı kitlesinin toplanması, kısacası, işçi sınıfının politik hareketinin birliği böyle gerçekleştirilebilir. Ana şunu da belirtelim ki, ne denli uğraşılsa ve tek doğru çizgi işçi sınıfı hareketine egemen kılınsa, yine de değişen sayılarda ve boyutlarda "anafar akımlar" olacaktır. Sorun, bunları alabildiği kadar dar sınırlar içinde tutup etkisiz kılabilmektir.

Anti-emperyalist demokratik güçlerin eylem birliği ve giderek bir platform üzerinde örgütsel bütünleşmesi başka düzeye bir sorundur. Oluşturma şartları başkadır; bütünleşme, birliği sağlama süreci başkadır. Öncelikle hatırla tutulması gereken husus, amaçlanan birliğin kitlelerin güç ve eylem birliği olduğudur. Sorun, kitleleri harekete geçirmek, eylem birliğine sokmaktır. Çeşitli örgütlerin biraraya gelmesi ve bir platform üzerinde anlaşmaları, söz konusu örgütlerin kitlesel bir tabanı, sınıf ve kitlelerin bir kesimini olsun harekete geçirme yeteneği olduğu ölçüde geçerlidir. Bir anlam ve önem taşır. Henüz biçimsel olmaktan öte, belli bir ölçüde olsun toplumsal güçleri temsil etmeye gitmeyen, belli bir ölçüde olsun toplumsal güçleri temsil etmeyen örgütlerin biraraya gelmesi, birleşmesi, biçimsel olmaktan öteye gitmez; toplumun politik hayatında bir ağırlık taşımaz; karkarım, cıddiye bile alınmaz.

Bu çeşit bir güçbirliği girişimi 1971 öncesinde görüldü. Küçük küçük gruplar ismi var cismi yok dernekler kurdular. Ortak bildirilerle bir sürü derneğin, kuruluşun adı, imzası boy gösterdi, ama kâğıt üstünde adlar almanın ötesinde toplumsal birgüç olamadılar. Aynı yanlışlıkların tekrarlamamak gerek.

Anti-emperyalist demokratik güçlerin eylem birliğini sağlamada ve giderek bir cephe örgütlenmesine gitmede, katılan örgütlerin politik çizgi farklılıklarını kabul edilir; bu çalışma ve birleşmelerde uzlaşma, karşılıklı ödün verme doğaldır hatta zorunludur. Tabii ki, işçi sınıfı partisi bu uzlaşma ve ödünlerin kendi çizgisini saptırıcı, kendi biçimsiz hareketini zedeleyici olmasına, tersine, verili somut şartlarda, sosyalist mücadele ile içiçe geçen demokratikleşme sürecini ilerletici olmasına dikkatli eder.

Anti-emperyalist demokratik güçlerin güç ve eylem birliğini sağlamada çok önemli olan bir nokta, katılan örgütlerin kitlesel temsilciliği yanı sıra, somut hedef ve davranışların doğru saptanmasıdır. Bunda yapılacak yanlışlar, anti-emperyalist demokratikleşme sürecine yarar değil, zarar getirir. Oysa güç ve eylem birliğinin esas amacı ve böyle bir birlik hareketine girişiminin gerekçesi, söz konusu sürecin önündeki engelleri kaldırmak ve onu ileriye götüreceği şartları oluşturmaktır.

Ayrıca, gerek işçi sınıfının politik hareketinin birliği, gerekse anti-emperyalist demokratik güçlerin eylem birliği Türkiye işçi sınıfı hareketinin gündeminde yer alan ve mutlaka bir çözüme ergeç kavuşturulacak olan önemli sorunlardır.

Birlik, evet! Ama her ne pahasına olursa olsun değil.

"BUGÜN TÜRKİYE'DE ÖNEMLİ BİR SOSYALİST BİRİKİM VARDIR. AMA BU BİRİKİMİ POTANSİYEL GÜÇ OLMAKTAN ÇIKARIP AKTİF GÜÇ HALİNE GETİRMEK ZAMAN İSTEYEN BİR İŞTİR. BUGÜNDEN YARINA HEMEN GERÇEKLEŞTİRİLEBİLECEK GİBİ DEĞİLDİR. SEÇİMLERE GİRMEK BU POTANSİYELİ YANSITABİLECEK ÖLÇÜDE SONUÇ ALINMASI OLANAÇI GÖRÜLÜRSE DÜŞÜNÜLMELİDİR. YOKSA ALINACAK YETERSİZ SONUÇLAR SOSYALİST BİRİKİMİN GERÇEK BOYUTLARI, POTANSİYEL GÜCÜ HAKKINDA KAMUOYUNDA YANLIŞ BİR İZLENİM YARATIR, GERÇEĞE AYKIRI YORUMLARA YOL AÇAR. AYRICA BU SONUÇLAR BU BİRİKİMİN ÜZERİNDE DE OLUMSUZ ETKİLER DOĞURUR, KARAMSARLIK YARATABİLİR VE BU POTANSİYEL GÜCÜ ÖRGÜTLEMİYİ VE HAREKETE GEÇİRMİYİ GÜÇLEŞTİREBİLİR. BU NEDENLERLE, ŞU VEYA BU YOLDAN ADAY GÖSTERMEK SURETİYLE ÖNÜMÜZDEKİ KISMİ SEÇİMLERE KATILMAK BİZCE UYGUN GÖRÜNMEKTEDİR."

mücadelesinin kısa vadede en ivedi sorunudur. Milliyetçi Cephe, emperyalizmle bütünleşmiş ve ona bağımlı, anti-demokratik gerici güçlerin toplanıp birleşme girişiminin ürünüdür. Bu cephe dağıtılmalıdır. MC hükümeti, bu gerici güçler koalisyonunun iktidarı, onun baskıcı, vurucu aracıdır, bu araç yok edilmelidir. Demokratik ortamın ferahlaması, demokratikleşme sürecinin ilerletilmesi için ilk iş bu engelin ortadan kaldırılmasıdır.

Şuna da işaret edelim ki, burjuvazinin birbiriyle çelişen kesimlerinin gerici, faşist güçlerinin toplanıp birleşme, iktidarı ele geçirip baskı ve şiddet rejimini sürdürme eğilimi ve hareketi, MC'nin iktidardandığımsıyla bitmeyecek belki de daha yoğun biçimde sürecektir. Zira burjuvazinin ve iktidarlarının çıkmazının nedeni yapısalıdır. Dışa bağımlı geri kapitalizmin sanayileşme çabalarının çıkmazıdır bu. Mali, ekonomik sorunların ve bunlarla bağlantılı olarak sosyal sorunların çok ağırlaştığı böyle bir durumda burjuvazi demokratik ortamı daraltarak, kitleleri ve ilerici, demokratik güçleri baskı altında tutarak ancak iktidarını sürdürebileceğini biliyor. Onun için demokratik, ilerici güçlerin yalnız bu seçimler için değil, daha uzun vadeli demokratik mücadelesi için güç ve eylem birliği düşünülmelidir, yukarıdaki ihtiraz kayıtları saklı kalmak şartıyla.

Bu tahliller ışığında:

- Partimiz, seçimleri boykot etmemekle birlikte dolaylı yoldan herhangi bir biçimde seçimlere katılmayı yararlı görmemektedir.
- Partimiz, esas amaç olan sınıfsal güçlerin anti-emperyalist ve demokratik hedefler doğrultusunda güç ve eylem birliğini gerçekleştirmek yolunda, bugün için, mevcut politik örgütler arasında paralel eylemlerle be-

raberlik sağlanmasının bir ilk adım olacağı görülmektedir.

- Partimizin görüşüne göre seçimlere ilişkin görev, "MC partilerinin oylarının geriletilmesi, MC'nin iktidardan düşürülmesi" olmalıdır. MC iktidarının sınıfsal niteliği, iç ve dış politikası işçi sınıfının sosyalist bakış açısından demokratikleşme sürecine ilişkin olarak eleştirilmeli, kamuoyu önünde açık seçik sergilenmelidir.
- Aynı bakış açısından, CHP incelenmeli, eleştirilmeli, kitlelere anlatılmalıdır. Seçim bildirgesi ve kampanyası yakından izlenerek politika ve tutumundaki tutarsızlıklar, bulanıklıklar, boşluklar açıklanmalıdır. Demokratik özgürlükler konusundaki vaatlerini tutma yükümlülüğü ısrarla hatırlatılmalıdır.
- Tutarlı, geçerli, sonuç verecek ve toplumu ileriye götürececek bir demokrasi mücadelesinin ve programının politik, ekonomik, ve sosyal esasları sade, basit, kesin biçimde kamuoyuna açıklanarak, geniş kitlelere aktarılmaya çalışılmalıdır.

Partimiz, böyle bir platform üzerinde yürütülecek bir paralel propaganda ve demokratik eylemler kampanyasının hem MC oylarının geriletilmesine, MC'nin iktidardan çekilme durumunda bırakılmasına katkıda bulunacağı, hem de, bir yandan tüm anti-emperyalist ve demokratik güçlerin eylem beraberliğini sağlarken, öbür yandan da sosyalist hareketin ve politikanın bağımsız varlığını koruyabileceği ve kitlelere duyurabileceği inancındadır.

Bilgi edinmeniz ricaı ve saygılarımızla.

Behice BORAN
Genel Başkan "

12 Mart : sermayenin

12 Mart özeleminin açıkça dile getirildiği şu günlerde Yalçın Kuşuk'un yakında Bilim Yayınları'ndan yayınlanacak olan "Planlama, Kalkınma ve Türkiye" adlı kitabının 12 Mart'la ilgili bölümünün bir özeti yayınlıyoruz.

"BURJUVAZİNİN EKONOMİK VE SİYASAL ACZI, ASLINDA 1960'LI YILLARIN SONUNDA BAŞLAYIP BUGÜNLERE KADAR UZANAN BİR SÜREÇTİR. TÜRKİYE KAPİTALİZMİ, YAPISAL BUNALIMINI DERİNLEŞTİREN VE İYİCE AÇIĞA ÇIKARAN DEVRESEL BUNALIMI DA O YILLARDAN BERİ YAŞAMAKTADIR. BUNALIMIN ÜSTESİNDEN GELMEK İÇİN BURJUVAZİNİN O GÜNLERDE İLERİ SÜRDÜĞÜ İSTEKLER VE TALEPLER BUGÜNKÜLERLE KARŞILAŞTIRILDIĞINDA HEMEN AYNI ŞEYLER GÖRÜLMEKTEDİR. SÖZCÜLER DEĞİŞİK DE OLSA, BUGÜN OLDUĞU GİBİ O ZAMAN DA İŞÇİLERİN "EKONOMİYİ YIKINTIYA GÖTÜRECEK YÜKSEK TALEPLERDEN ŞİKAYET" EDİLMEKTEYDİ. O ZAMAN DA "YÜKSEK ÜCRET TALEPLERİNE SENDİKALAR ARASI REKABETİN NEDEN OLDUĞU" SÖYLENMEKTEYDİ VE BUNU ÖNLEMEK İÇİN, SENDİKA SEÇME ÖZGÜRLÜĞÜNÜ ORTADAN KALDIRAN YASALAR MECLİSLERDEN GEÇİRİLMEKTEYDİ. ÖZEL SEKTÖRÜN FİNANSMAN SORUNU O ZAMAN DA VARDI VE DAHA SONRA TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİNİN BAŞVURMASIYLA ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTAL EDİLEN "YETKİ YASASI" GİBİ YASALAR BUNUN İÇİN ÇIKARILMAK İSTENMİŞTİ. BURJUVAZİNİN VE ONUN SÖZCÜLERİNİN TALEPLERİ BUGÜN DE AYNI YÖNDEDİR. YAPTIKLARI GİZLİ TOPLANTILARDA AYNI TALEPLERİ PERVASIZCA İLERİ SÜRMEKTEDİRLER VE İŞÇİ SINIFINA, ONUN EKONOMİK VE DEMOKRATİK HAKLARINA TOPYEKÜN BİR SALDIRININ PLANLARINI YAPMAKTA; BUNUN İÇİN KONSEYLER KURMAKTA DİRLER. 12 MART FAŞİZMİ, O DÖNEM HÜKÜMETLERİNİN GİRİŞİMLERİ VE ANTI-DEMOKRATİK UYGULAMALARI, BURJUVAZİNİN, SORUNLARINI AŞMA OLANAĞINI ELDE ETMESİNDE YETERSİZ KALMIŞTI. BUNDAN DOLAYI BUGÜN İKTİDARDA OLAN MC HÜKÜMETİ VE BU HÜKÜMETİN ALMAK İSTEDİĞİ TEDBİRLER, DÜZENLENEN POLİTİK TERTİPLER, YİNELENEN OLAYLAR, 1971 ÖNCESİNDE OLUŞMUŞ VE SORUNLARA AYNI DOĞRULTUDA ÇÖZÜM ARAMA ÇABALARININ BİR DEVAMIDIR."

NEDEN 12 MART ?

12 Mart'ın nedenlerine inmek, bugünü anlamak, yarına doğru bir bakış getirebilmenin gerekli koşulu. Bu yeniden değerlendirme iki bakımdan önemli. İlk burjuvazinin yalanını yüzüne çarpmak, kitleler önünde teşhir etmek gerekli. İkinci olarak da ilerici bilinen, demokrasiden yana bilinen kişi ya da örgütlerin yanlışlarını, yanlışlarını vurgulamak, benzer yanlışmaların yinelenmesini önlemek gerekli.

Burjuvazinin büyük yalanı, öğrenci olaylarının 12 Mart'ın gerekçesi olarak gösterilmesidir. Oysa öğrenci olayları, "anarşi", 12 Mart'ı doğuran gelişmelerin nedeni değil, olsa olsa bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Kapitalizmin artan ve derinleşen sorunlarına bir tepkidir öğrenci olayları, sorunların kendisi değildir. 12 Mart'ı yaratan ise bu sorunların temelinde ise Türkiye kapitalizminin bunalımı yatıyor: Türkiye kapitalizminin, 1971 yılı başına kadar biriken ve iktidardaki sermaye partilerinin çözemediği sorunlarına çözüm getirmek için düzenlendi. Temel ve temel neden burada yatıyor. Tüm öteki nedenler, ancak bu temel nedeni tamamladığı ve buna uyduğu ölçüde anlam kazanabilir.

12 MART'IN SİYASAL ETKENLERİ

Bu temel olguyu vurgulamak, 12 Mart'ı doğuran gelişmeler arasında siyasal olanlara hiç yer olmadığı anlamına gelmez, gelmemeli.

12 Mart'ın ortaya çıkmasını çabuklaştıran gelişmeler arasında dört etken saptamak mümkün. Bunlardan birincisi, iktidardaki sermaye partisi AP'ye ortaya çıkan gelişmelerdir. AP'nin hazırladığı bütçenin kendi milletvekillerince de reddedilmesi ve giderek AP'nin parçalanması, sermaye partisinin bölünmesi ve zayıflaması anlamına geliyordu. AP'nin daha çok büyük sermayeden yana uygulamaları, bu parti içinde çatlamalara yol açıyor. Önemli boyutlara ulaşan sermayenin kendi içindeki sürtüşmeler böylece siyasal düzeyde kendini gösteriyordu.

İkinci önemli gelişme, o zamana kadar düzenin "akıllı" çocuğu ve "yedek" iktidarı rolünü oynayan CHP'nin arınma sürecinin devam etmesi oldu. Yeni planlarla ortaya çıkan Ecevit'in liderliğindeki ortanısolcularının parti içindeki egemenliği pekiştikçe sermayenin CİP'ye olan kuşkuları arttı.

Üçüncü önemli olay, TİP'in, Dördüncü Büyük Kongre'siyle, tam bir solcu parti olma yolunda önemli bir adım atmasıdır. Doğrudan doğruya sanayi işçilerinin örgütlemeyi amaçlayan bir politikanın ilk göstergelerinin inandırıcı bir biçimde ortaya çıkması, sermayeyi ürkütcek bir gelişme oldu.

Dördüncü ve kuşkusuz en önemli gelişme, 15-16 Haziran 1970'te proletaryanın sendikal haklarını korumak için mevcut yasal sınırlamaları zorlayan "Büyük İşçi Direnişi"ni gerçekleştirmesidir. Daha çok DİSK'e bağlı işçi liderlerinin önderliğinde gelişen bu eylemlere Türk-İş tabanının da katılması önemlidir. Bu olay, hem bilinçli bir sanayi kitlelerinin varlığını, hem de bu işçilerin güçlü göstermesi bakımından öğretici ve sermaye açısından da ürkütücü oldu.

İki ana gelişme vurgulanmalı, imalat sanayinde, kapasite kullanımı 1970'lere gelirken sürekli bir düşüş gösteriyor. Tüketim, ara ve yatırım malları sanayileri ve toplam imalat sanayii için geçerli olan Üçüncü Beş Yıllık plan rakamları, Türkiye kapitalizminin bu bunalımını vurguluyor. Bağlanmış olduğu sermayeyi tam kapasite ile çalıştırmayan sermayedar, bu gelişmenin sürmesine elbette göz yumamazdı.

İkinci önemli gelişme, Türkiye kapitalizminin karşılaştığı satış dar-boğazı. Gerçekten, DİE'nin özel kesim imalat sanayii stokları ile ilgili olarak verdiği rakamlar, ekonominin bir satış ve pazar bunalımıyla karşı karşıya bulunduğunu gösteriyor. 1970 yılındaki özel kesim imalat kolundaki stok artışı, 1969'a oranla iki katı oldu. Bu hız artışı 1971'e gelindiğinde de sürüyor.

Bu iki sorun, sermayenin kullanımının düşmesi ve stokların artması, sermayenin bunalımını gösterir. Sermaye sahipleri için durumun ciddileştiğini gösterir. Sermaye sınıfının çıkarlarını savunmakla görevli iktidarın bu bunalıma çare ve çözüm getirmesi gerekir.

DEMİREL İKTİDARININ ÇÖZÜMLERİ

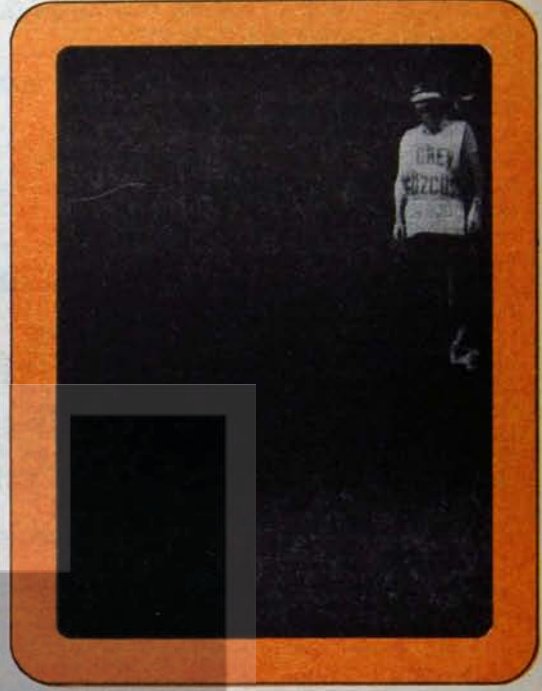
İktidardaki sermaye partisinin başı Demirel ekonominin içinde bulunduğu bunalımın bilincindedir.

Bunalıma çare olarak getirdiği önerilerini 1970 Ekiminde şöyle açıklıyor dönemin Başbakanı. "Türkiye, ekonomik düzeyde değişiyor. Bu ameliye bazı tedbirler gerektirmiştir. 1969 yılı itibarıyla ekonomimizde bir sıkınlık meydana gelmiştir. Bu sıkınlığı gidermek ve onun üzerini bazı tedbirler koyabilmek için bu kararları aldık. Bundan maksat, memleketimizin ekonomisini hiç olmazsa önümüzdeki on yıl, sağlam esaslar üstüne oturtulması idi". Ve Demirel devam ediyor konuşmasına: "1970 senesi aslında çeşitli sıkıntılarla ihtiva eden bir senedir. Çünkü bir derlenme bir toparlanma senesidir. dediğimiz zaman kafamızın arkasında bazı şeyler vardı. 1970 senesine girerken bazı mühim maniaları aşmak mecburiyeti ile karşı karşıya idik."

Bu gözlemleri yapan Demirel'in çözüm olarak ileri sürdüğü tedbirler yalnızca iki adet: Bir, memur maaşlarını artırarak tüketim araçları üreten firmalara alıcı yaratmak. Diğer, 1970 yazında gerçekleştirilen devalüasyon. Devalüasyonun amacı dış satışları kolaylaştırıp ithalatı zorlaştırarak yeni pazarlar yaratmak ve fiyatların artışıyla hızlandırarak toplu sözleşmelerle verilen geri almaktır. Sermaye bu yaptıkları karşı değildi, ama bunları yeterli bulmadığı da ortadaydı.

SERMAYENİN ÇÖZÜMÜ

Bu iki tedbirden en önemlisi, hem politik hem ekonomik etkileri bakımından, devalüasyondan ve yapılmamasından önce sermaye salt bir devalüasyonu yetersiz bulunduğunu belli ediyordu. Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Borsaları Birliği Başkanı Medeni Berk şöyle diyor: "Paramızın değerine yapılacak bir müdahale ile ihracat piyasasına yeni bir mal arz edilemeyecek ve ithal mallarına olan talep de kısıtlanmayacaktır. Fiyat istikrarının sağlanması için bulunacak dış finansmanın meydana getireceği gelişme hızıyla ağırlaşan borç yükünü taşımağa imkan yoktur. Herkesin bildiği bu hakikatlere rağmen para değerini tanzim etmeden beklenen nedir? Bu, bazı politikacıların her istikrardadırımızın sonunda meydana gelen sosyal bir dalgalanmayı beklediklerini ve bundan medet umduklarını gösteriyor. Nitekim, 1946 ve 1958

sürekli dikta özlemi

yılları operasyonlarından sonra politik iktidarlar değişmiş ve her türlü harekete müsait bir ortam meydana çıkmıştır. "Sermayenin sorunları çok, bunalımı da bir devalüasyonla çözümlenemeyecek kerte derindir. Bu bilinçlidir ki o daha geniş kapsamlı çözümler ileri sürmekte, siyasal iktidardan bu çözümleri gerçekleştirmesini istemektedir." Bugün en büyük sorumluluk, hangi partiye mensup olursanız olun, siyaset adamlarına düşmektedir. Türk millîti, karşılaştığı büyük tehlikeler karşısında birleştiğini mazide çeşitli zamanlarda ispat etmiştir... Demokrasi siyasal partiler olmaksızın yaşamaz. Fakat muayyen ahval ve şartlarda gerekli tedbirleri almakta birleşemeyen siyasal partiler yüzünden demokrasi ölebilir de. " (B. Osmanağaoğlu, İstanbul Ticaret O dası Başkanı 11 Mart 1971)

ANAYASA SANIK SANDALYESİNDE

Peki sermaye ne istiyor? Bunu Ecdalar Birliği'nin sözcüsü Namık Z. Aral 12 Mart'tan yedi ay kadar önce açıkça belirtiyor: "Bugün artık Anayasayı ve buna müteferri kanunları tadil etmeksizlin ortadaki anarşiyi sökülüp atamazsınız. Memlekette kol gezen anarşi bizzat anayasanın dibacesinde yazılı direnme hakkından ayrıca bir kuvvet alıp kullanarak bu hakkı zabita kuvvetlerinin yüzüne karşı haykarmaktadır... Maksada veya maksatlara varmak babından bu gün eldeki mevzuat ile işgörmek imkanı hiçbir hükümet için varid görülmez. Başta Anayasasolmak üzere, mevzuatta tadiller yapmak zarureti gün gibi aşikardır." Sermayenin istekleri öylesine güncellik kazanmıştır ki sözcüsü N. Z. Aral 12 Mart'tan bir ay kadar önce siyasal kadroyu açıkça suçlamaktadır: "Elinde kanun ile beraber top tüfek tutan koskoca bir devletin icra müessesilleri kanuna ve devlet kuvvetlerine karşı yürütülen fiiliyatı daha kuvvede iken bastırarak üzere harekete geçmeyi düşünmek dahil istemekler. Ne için? Çünkü memleket kaderi ellerine mevdu siyasî heyetin, iktidar ve muhalefet bir arada siyasî heyetin, iş başında dikkat mihrağı, ortadaki anarşiden ziyade iktidar koltuğunun el değiştirmesi korkusu ve ümidine bağlı bulunmaktadır. Tıpkı geçen asrın sonlarına doğru, bir vilayetimiz olan Mısır'da patlak vermiş anarşiyi bastırmak üzere bir iki tabur asker gönderilmemiş yüzünden bu mümtaz memleket parçasının İngiliz işgalı altına düşmesine yol açılmış olması gibi.

"Elinde top tüfek tutan" devlet, dönemin AP iktidarları, üzerine "bir iki tabur asker" gönderilmesi istenen "dügmarı" kimdir?

TİP SANIK SANDALYESİNDE

Sermayenin daha sonra "lüks" bulup rafa kaldıracağı bu Anayasa'nın temel suçu, ilerici ve demokratik bir öde olması, bu niteliği ile de işçi sınıfına siyasal düzeyde örgütlenme olanağı vermesi. Daha da önemlisi, işçi sınıfının bu hakların sınırını her geçen gün biraz daha genişleterek onları hayata geçirmesi. Öyleki anayasa, giderek onunla birlikte demokrasi, ortadan kaldırılmadan işçi sınıfına ve onun örgütlerine dokunmak olanaksızdır. Ama sermaye gönlünde yatan aslanın homurtularını belli etmekten çekinmemektedir. Ve Şubat 1971'de açıkça TİP'in kapatılmasını istemektedir: "Anayasadan bağlamak suretiyle mevzuatı icaplarına göre müessir hale getirilmeden tehlikeleri bertaraf etmeye bugün artık imkan kalmamıştır. Eldeki mevzuat millî bir koalisyon hükümeti veya iktidarıyla zamanında tatbikata geçirilseydi memlekette marksist cereyanın doğurduğu anarşi daha kâfi halde iken önlenip söndürülebilirdi. Camlada Anayasa'yı ve buna müteferri kanunları anlayış havası buna pek ala müsait idi. Düşünüldü ki Ceza Kanunundaki 141-142. maddeleri bizzat kolektivist Parti tarafından Anayasa mahkemesine götürülmüştür. Meclis Milli Birlik Komitesi yerini devrin siyasî heyetine terkettiği günlerde veya hiç olmazsa 21 Mayıs 1963 ayaklanmasını müteakip ortadaki cereyan eden kanun dışı Parti mahkemeye verilir kapıları sed-i bend edilmiş olsaydı, maksat da hasıl olurdu. Olmadı, olmadı. Ne için olmadı? 141-142. maddelerin Anayasaya aykırı olmadığı yolunda mahkemeden çı-

kan kararı müteakip olsun Partinin kapatılması için mutlaka tegebbüse geçilmesi iktiza ederdi."

GERÇEK ÜCRETLER DÜŞÜYOR

İşçilerin bilinçlenip örgütlenmeleri sonucu mutlak ücretleri düşürmek mümkün olmayınca sermaye "toplu sözleşme masallarına vurulan yumrukların önlerinde bağı kалаcağı" tehdidiyle ortaya çıkıyor. Bunun için işçileri susturmak ve sindirmek gerekliydi. Ancak, toplu sözleşmelerle "verilenleri" geri almanın bir tek yolu vardı: O da, fiyatları, satılan mal ve hizmetlerin fiyatlarını, ücretlerden, başka bir deyişle, iş gücünün fiyatından daha hızlı arttırmaktan geçiyordu. Bu, mutlak olarak olmasa bile gerçek ücretleri indirmek, işçinin satınalma gücünü azaltmak demekti. Aşağıdaki Tablo 12 Mart sonrası ücretlerdemeydana gelen bu düşüşü belgeliyor ve bir anlamda 12 Mart'ın gerçek nedenlerinden birini ortaya koyuyordu.

Yıllar	ORTALAMA NAKDİ VE REEL ÜCRETLER				
	Ortalama Ücret	İst. Endeksi	Ortalama Ücret	Reel Endeksi	Yıllık Artışlar
1963	17.91	100.0	100.0	100.0	-
1964	19.50	102.2	108.8	106.4	6.4
1965	21.61	108.4	120.6	111.2	4.5
1966	23.53	113.1	131.3	116.0	4.3
1967	25.84	120.0	144.2	120.1	3.5
1968	28.22	125.0	157.5	126.0	4.9
1969	32.13	131.2	179.1	136.5	8.3
1970	35.32	143.3	197.3	137.6	.8
1971	39.32	167.8	219.5	130.8	-5.1
1972	43.88	190.0	245.0	128.9	-1.4
1973	50.59	227.8	282.4	124.0	-3.9

Kaynak: S. S. K. İstatistikleri.

HERŞEY SERMAYE İÇİN

Sermaye, kendi partisi olan AP'nin iktidardan pek memnun değildir. Sanayi kesimi dışında vergi reformu istemekte, "ödeme gücü olan bütün zümrelerden" vergi alınmasını önermektedir. İktidarın "gelişen sanayimizi köstekleyici vergi tasarımları" kınanmakta, yatırımlara yeni kaynaklar bulunması amacıyla tarımın vergilendirilmesi istemektedir. Ne var ki bu yol tehlikeler de taşımaktadır. Sermaye partisini bölebilir. Sadece büyük sanayici ve bankacı ya dayanan bir parti tek başına iktidar olacak kadar güçlenmiş değil. Öyleyse tarımdan sanayile kaynak aktarmanın yolu, izlenecek iç fiyatlar politikasından geçecektir. Tarım ve sanayi ürünleri arasındaki fiyat ilişkisi, 12 Mart döneminde hızla tarım aleyhine gidecek, Ancak CHP-MSP koalisyonunun ilk döneminde tarım/sanayi dengesi gerçekleştirilecektir.

Sermayenin daha çok kazanma, daha çok sömürme azmı öylesine ilerlemiş ki kendi partisi AP'nin siyasal nedenlerle almak zorunda kaldığı bazı tedbirler tahammül edemiyor. Gider vergisini arttırmak için Hükümete yetki veren 1215 Sayılı Yasanın Sınay tarafından veto edilmesi, sermayenin bu tahammülsüzlüğünü belgeliyor. Sınay veto gerekçesini Anayasa'da "kanun gücünde kararname" yetkisi yer almadığı biçiminde açıklamıştı. Oysa, aynı Anayasa yürürlükte iken, 1967 yılında, bir "yetki yasası" çıkarılıp, bu yasayla Demirel hükümeti sermayeye gümrük vergilerini kaldırma, yatırım indirimi yollarıyla milyarder kazandırmıştı. TİP'in başvurması ile pek çok maddesi iptal edilen 933 sayılı yasayla ilgili gerekçe 12 Mart 1971 günü Resmi Gazete'de yayınlandı ve aynı gün savcı da Türkiye İşçi Partisi'nin kapatılması için harekete geçti. Eğer AP, elinde bulundurduğu yasama çoğunluğu ile 12 Mart sonrası sermaye lehine bazı yasalara evet demek yoluna gitmediyse bu, ileride kitelerin kendisine sırt çevireceğinden korktuğu içindir. Bu durumda, sermaye, kaynak bulmanın bir başka yolunu daha denemek durumunda kaldı: Krediler.

Resmî rakamların gösterdiği üzere, il'ler sermayenin ileriye yönelik çıkarları uğruna özel kesime verilen kredileri önemli oranlarda düşürdüler. İ. Erim hükümetinin düşüş nedeni de böylece daha bir açıklık kazanıyor. 1972/73 yılları kredilerde olağanüstü bir artış var. CHP/MSP koalisyonunun ilk aylarında belirli bir düşme, sonra yeniden bir yükselme göze çarpıyor.

FAŞİZM EĞİLİMİ

(Özetle, şunu gördük: 12 Mart, kapitalizmin belirli bir gelişme aşamasından karşılaştığı bunalımın gerektirdiği bir olaydır. Siyasal olgu olarak da belli başlı dört gelişme bu süreçte etken olmuşlardır. Asıl etken olan ekonomide 12 Mart döneminde gerçek ücretlerin düşmesi, iç fiyatların sanayi lehine ve tarım aleyhine gelişmesi, özel kesime açılan kredilerdeki bağdöndürücü artış, bu saptamayı doğrular niteliktedir.) Ne var ki sermaye, butedbirlerle yetinmedi, "lüks" bulduğu 1961 Anayasasını değiştirirken yeni bir kalkınma stratejisi de benimsedi. Eski stratejinin ağır iyimser sosyal adaletçiliğini terk ediyor yeni strateji, ve "kısa dönemde bazi iktisadi ve sosyal haklarda ciddi ve disiplinli fedakarlıklar" öngörüyor. Japon modelinde olduğu gibi "Bu fedakarlıklar, bir yandan millî yücelme ülküsünün, öte yandan devletin iktisadi ve sosyal ödevlerinin 'yeterince' yerine getirilmesinin teminatı olacaktır."

Ücretleri kısmazsanız kalkınamazsınız" cümlesiyle özetlenebilecek olan bu strateji, bu günlerde gündeme gelen "savaş sanayii için de Japon modelini benimsemiş: "Millî savunma hizmetlerinin gerektirdiği araç ve gereçlerin yeterli ölçüde sağlanması ile millî sanayileşme çabaları arasında sistemli bir bağıntı kurulacaktır."

GERİCİLERİN CEPHESİ

İşte sermaye, bütün bu aşamalardan geçerek ve kendi iç gelişmeleriyle birlikte 14 Ekim 1973 seçimlerine geldi. Bu seçimler, sermayenin açık baskı ve terörüne karşı demokratik güçlerin zaferi oldu.

"1970 öncesinde belirginleştiği üzere, burjuvazinin kendi içindeki ayırım devam etmekle birlikte 12 Mart hükümetlerinin faşizan uygulamalarına 1973 seçimlerinde verilen cevap, burjuvazinin bütün gerici partilerini ve guruplarını MC hükümeti etrafında bir araya getirmiştir. Burjuvazinin ayrıştığı bölümlerin ekonomik çıkarlarının temsili bakımından yamalı bir boğça benzenen MC hükümeti burjuvazinin politik egemenliğini, koğullar ne olursa olsun, devam ettirme çabalarının bir ürünüdür. Burjuvazi, bir araya getirebildiği bütün güçlerini sahneye sürmüş bulunuyor. Burjuvazinin, tekellerin bütün karanlık emelleri MC hükümetinde temsil edilmektedir. Demokratik güçlere karşı baskı ve saldırılar, şiddet uygulamaları artmakta ve politik gerilim yükselmekte devam ediyor."

ÖZET

Türkiye kapitalizminin bunalımı yapısal bir bunalım, bunun 12 Mart öncesi, sırası ve sonrasında hangi aşamalardan geçtiğini gördük. Devresel bunalımları da bu yüzden daha şiddetli oluyor. Bu durum siyasal hayatı derinden etkiliyor. Kuşkusuz bugün, sermayenin bunalım karşısında yeni bir 12 Mart demesi gündemde değil. 12 Mart yalnızca işçi sınıfına değil, sermayeye de çok şey öğretti. En başta işçi sınıfının 12 Mart'a rağmen dimdik ayakta durduğuna.

Yalnızca işçi sınıfı ve onun sendikası ve siyasal örgütleri değil, öteden demokratik kişi, güç ve örgütler de 12 Mart'tan çok şey öğrendiler. Ama sermaye iktidarını güçlendirmede, güçlendirilmenin 12 Mart dışı yöntemlerle güçlendirilmesini denemeyecek demek değil bu. MC'nin kurulabilmiş olması bile sermayenin bu uğrunda neleri göze alabileceğini gösteriyor. Bu bakımdan ona iktidar yollarını kapamanın kaçınılmazlığı ortada. Bu bakımdan, önümüzdeki kısmi senato seçimlerinde MC partileri getirilmeli MC'nin iktidardan düşmesinin koşulları yaratılmalıdır.

İstanbul'da TİP üyelerine işkence yapıldı

TİP Kartal İlçe Sekreteri İşıtan Gündüz geçen hafta salı günü evine giderken dört sivil kişi tarafından karakola davet edildi. Sonradan birinci şube memuru oldukları anlaşılan polisler, ikametgah tesbitt bahananesiyle Gündüz'ü Maltepe Karakolu'na getirdiler. Ancak az sonra kendisini aramaya gelen TİP Kartal İlçesi üyeleri, İlçe Sekreteri'nin Birinci Şubeye götürüldüğünü öğrendiler. İşıtan Gündüz Birinci Şube'de bir hücreye kapatıldı ve ertesi sabaha kadar, oraya apar topar hangindenle getirildiğini öğrenemedi. Bu arada, birinci şubeyetkilileri TİP Genel Merkez'nin başvurusuna karşılık, kendilerinde bu isimde bir şahsın bulunmadığını, konudan hiç haberleri olmadığını söylüyorlardı. Diğer başvuru alan yerlerden de aynı cevap alınınca, Türkiye İşçi Partisi'nin İl Başkanı ve bir yönetici Emniyet Müdürlüğü'ne giderek Gündüz'e yemek vermek istediler. Aldıkları cevap daha öncekiler gibi oldu: İşıtan Gündüz adlı şahıs orada yoktu!

Ertesi sabah İşıtan Gündüz Haydarpaşa Numune Hastahanesine götürüldü ve suçlama nedenini öğrenmiş oldu. Harun Karadeniz'in cenaze töreninde fotoğraf çeken bir polis memuru dövlümlüğü ve kendisini dövenler arasında İşıtan Gündüz'ün bulunduğunu söylemişti. Polis Memuru o kadar kararlıydı ki yüzleştirme sırasında daha sanığı görmeden "evet ben bu, İşıtan Gündüz dövdü" deyince görevlilerden biri dayanamayıp "bak-da şöyle" uyarısında bulunmak zorunda kaldı. Bu teşhis (!) üzerine, Gündüz, hastahanesinin bir odasında yumruk ve tekme ile dövüldü.

Aynı gün TİP'in Kartal İlçesinin iki üyesi daha, Halil Simer ve Ramazan Çolak polis tarafından çalıştıkları fabrikalardan alındılar.

Dayak daha fabrikada başladı; Birinci Şube'de Kartal Emniyet Amirliği'nde veyoldatekrlandı. Halil Simer

mer falakaya çekilirken İşıtan Gündüz'e arkadaşının durumu seyrettiriliyordu.

İşin içindeki iş

İşkence bu kadarla da kalmıyor, iki işçiye Kartal Emniyeti'nde torba ile tuturuluyordu. Ancak tahkikatı yürüten şahıs 12 Mart döneminin ünlü işkencecilerinden Fahrettin Benli olunca başka türlü süsü debeklenemedi. Bu görevli (!) 34 AU 370 plakalı krem rengi Renault arabasının içinde bile bir kızılık sopası bulunduruyor ve araba hareket halinde iken sanıkları dayaksız bırakmıyordu.

Fahrettin Benli, sanıklara dayak olayının TİP'in bir tertibi olduğunu kabul ettirmeye boğuşa uğraştı. Zaten görgü tanıkları her üç sanığın olay yerinde olmadıklarını kesinlikle söylüyorlardı. Teşhis yapan sadece dövlülen polist. Oysa Çolak ve Simer tören sırasında TİP'in çelenklerini taşımışlardı. Anlaşılan "esas suçları" buydu.

Üstelik Halil Simer işyerinde sendika değiştirilmesi mücadelesinin başını çekmesiyle bilinliyordu. Sorgu sırasında sık sık bu da söz konusu oldu ve Simer işyerinde DİSK'e bağlı Maden-İş'i örgütlediği için de dayak yedi. Fahrettin Benli sanıkları ölümle ve erkekliliğinden etmekle tehdit ediyordu.

Orman kanunları

Bu arada TİP avukatları ve yetkilileri gerek savcılık gerek valilik makamlarına yazı ile başvurarak üç üyelerini aradılar. Cuma akşamına kadar, hiçbir makam söz konusu kişilerin nerede olduklarına ilişkin bir cevap vermedi. Perşembe akşamı göz altında tutulma süresi dolan İşıtan Gündüz savcılığa serbest bırakılmış fakat birinci şube mensupları

TERÖR HAVASININ ANADOLU'YA YAYILMA ÇABALARI YENİ ÜRÜNLER VERİYOR. KAYSERİ'DE ŞEHRİN EN BÜYÜK SANAYİ KURULUŞLARINDAN SARAY HALI FABRİKASINDA PATRONLA SARI SENDİKA İŞBİRLİĞİ HALİNDE İŞÇİLERE VE DEVRİMCİLERE KARŞI SALDIRILAR DÜZENLİYOR.

tarafından bir gün daha misafir edilmişti. Cuma akşamı çıkarıldıkları mahkemede hakimın saatlerce bekletilmesi; polis, maarifetlerini saklama, tahliyeyi tatil günlerine getirme yi dengeletirerek resmi rapor alınmasını güçleştirme isteğini aklı getiriyordu. Halil Simer ertesi gün işbaşı yapmak üzere fabrikaya gittiğinde patronun emriyle işe sokulmadı. E-ğ-e Sanayii İşveren, kendi eliyle polise teslim ettiği işçiyi "mazeretsiz olarak iki gün işe gelmemek" nedeniyle işten çıkarıyordu.

Bir provokasyonu TİP'e buluşturma başarılamadıysa da, hiç olmazsa bir işveren memnun edilmiş oluyordu.

Kayseri'de terör havası

Toplunun faşistleştirilmeye çalışıldığı, faşizan tiranmada sermayenin yeni basamaklara almaya kalktığı şu günlerde terör havası, işçi sınıfının siyasi liderlerinden Anadolunun gündün güne hızla bilinçlenen işçilerine, tüm ilericiilere yayılıyor.

Kayseri'nin Develli İlçesi 15-20 gündür sömürle sömürülenin şiddetli mücadelesini yaşıyor. Saray Halı Fabrikası Kayseri'nin Develli İlçesinde kurulmuş. Yeni kurulan fabrikada şu anda 350 işçi çalışıyor. Yakında 1200 olacak. İşçiler içinde yakınve uzak yerlerden gelenler var.

İşçiler, fabrikada 9 saat çalıştırıldıklarını söylüyorlar. Fabrikaya siyasi eğilimlerine göre seçilerek "tavsiye üzerine" alınıyorlar. Bunlar önce fabrikanın inşaat halindeki bölü-

münde bir süre çalışıyorlar. "Tavsiyeler" in yerini bulduğu kişiler birkaç günde asıl üretim bölümüne geçiyorlar. Patronun gözünün tutmadığı kişiler ise ya kapı dışarı ediliyor, ya da aylarca inşaat bölümünde çalıştırılıyorlar. İçeriye geçmekten umidini kesen işçiler de çekip gidiyor.

Sarı sendika

İşveren, fabrikaya herhangi bir sendikadan girmemesine özellikle dikkat etmiş. 3 ay kadar önce, sarı bir sendika olan TEKSİF temsilcilerinin gelişini de pek hoş karşılamamış TEKSİF, işçilerden sendikalaşma konusunda yoğun bir istek gelinceye kadar bu işyerinde örgütlenmemeye söz vermiş. Buna en güzel, Kayseri Bölge Çalışma Müdürü, Tekstil Güney Bölge Temsilcisi Selahattin Uyar' a şöyle belirtti. "Burası yeni bir fabrika. İşveren biraz kâr edip kendini toparlayıncaya kadar TEKSİF oraya girmeyecektir. Şimdi DİSK bu bölgeye girince bizim işler de zorlaştı. Bu yetkilinin sözleri, sarı sendika patron işbirliğinin açık bir kanıtıydı.

Tekstil

Tekstif'in üye girişleri patron bizzat kendi memurlarına doldurtmuştu. sadece işçilerin imza yerleri boştu. İşçilerden Tekstif için imza istendiğinde umulmadık bir tepki doğdu. İşçiler Tekstif'e kesin cephe alarak yeni bir sendika aramaya başladılar ve işçilerin isteği üzerine TEKSİTİL sendikası geldi. Bu arada Tekstif yöneticileriyle patron elele vererek işçiler üzerinde yoğun bir baskı kurdular. Tekstif temsilcileri her gün fabrikada nutuk atarken Tekstil temsilcileri ancak şehirden ev ev dolaşarak kayıttapabiliyorlardı. Birkaç gün içinde de işçilerin çoğunluğunu üye kaydettiler. Fabrikada işe baskı hâlen sürüyor ve bu baskı işini de başta makine şefi Fehmi Özdemir, personel müdürü Enver Yolaç ve patronlardan yemini bolca alan ustabaşılar yürütüyordu. Tekstif Kayseri Şube Başkanı Tahir Horoz ' günlük nutuklarından birinde şöyle diyordu: "Biz sarı sendikayız. Övünerek söyleriz. Türk-İş'e bağlıyız. Benim şu kadar arabam, şu kadar apartmanım var." Tahir Horoz da bir işçi idi.

Tüm bu baskılara ve işten atma tehditlerine rağmen işçiler Tekstif'e imza atmayarak Tekstif'e girdiler. İçinde MHP İlçe başkanının oğlu da bulunan üç-dört işçi Tekstif'e girerken "biz her şeyden önce hakkımızı en iyi savunan sendikayı seçeriz" diyorlardı.

Fabrika dışında

Bundan sonra baskılar fabrika dışına taşırıldı. Patron bu işte faşist

SERMAYEYİ KORKUTAN GÖRÜNTÜ: GREV GÖZCÜLERİ

**TİP ÜYELERİ HAKKINDAKİ SORUŞTURMAYI
12 MART DÖNEMİNİN
ÜNLÜ İŞKENCECİLERİNDEN FAHRİ BENLİ YÜRÜTTÜ.
FAHRETTİN BENLİ, SANIKLARA,
HARUN KARADENİZ'İN CENAZESİNDEKİ
DAYAK OLAYININ TİP'İN BİR TERTİBİ OLDUĞUNU
KABUL ETTİRMEMEYE UĞRAŞTI.
BÜTÜN SORUŞTURMA OLAYI TİP'İN BİR
TERTİBİ GİBİ GÖSTERME AMACINI GÜDÜYORDU.**

komando taslaklarından yararlandı. Çarşı Camii'nin imam kadrosu da tam teknik patronun hizmetinde yerlerini alarak Tekstil için "komünist sendikasıdır" yaygarasına başladılar. İşçiler, bunların da gerçek yılmaz bir kere daha görerek kimlerin hizmetinde olduklarını çok iyi anladı.

İşçilerden yana yurtseverlere ilk tuzak 9 Ağustos akşamı kuruldu. Tekin Evli adlı genç yanında arkadaşıyla birlikte 7 komando tarafından çevrilererek, bir eve kaçmasına rağmen evin camılarını kırarak içeri giren faşistlerce ağır şekilde dövüldü vetornavida ile yaralandı. Karakolda sorguya çekilen yine dayak yiyendi.

Ertesi gün fabrikanın makine şefi **Fehmi Özdemir**'in, sendika konusundaki işçilerden yana bazı yurtseverlerin evini taltitettiği dikkati çekiyordu. Fabrika yöneticilerinden Enver Yolaç'ın da her nedense izine ayrılarak bir süre için Develli'yi terkettiği görüldü. Faşistlerden sızan haberlere göre işçilerden yana birtakım devrimcilerin "halledileceği" söyleniyordu. Akşamları, hedef bilinen bazı devrimcilerin evleri saatler boyu faşist sürülerince kuşatıldı. Sırtı sermayeye dayalı faşistlerce her akşam birkaç devrimci dövülüyor, geceleri geç vakitlere kadar şehrin göbeğinde birtakım ulumalar duyuluyordu. Bu arada faşistlere çeşitli silahların geldiği de söyleniyordu.

Karakolda komandoların polisten büyük müsamaha gördükleri gözden kaçmıyordu. Devrimcilere karşı da yıldırma politikası uygulanıyordu. Devrimciler özellikle polislerden Tahsin adlı birinden aşırı ölçüde yakınıyorlardı.

Develli'de halen son yılların en sürekli baskı dönemi yaşanıyor. Baskı bugün artık emekçilere yönelmiş durumda.

MC'nin belediye politikası

Bu arada Bitlis belediye işçilerinin grevi geçtiğimiz Pazartesi başarıyla sona erdi. Köhne eski bir binada kurulu belediyenin başkanı önce bağımsız seçilen sonra (CHP-MSP koalisyonunun son sıralarında) MSP'ye geçen Adil Şerefhanoglu, MSP'ye geçmekle Adil Şerefhanoglu "yeniden Büyük Türkiye'nin yaratıcıları" arasına katılmış.

Bitlis'te Genel-İş Sendikası Şube başkanı Hayrettin Güller ile konuştuk. Şöyle söyledi şube başkanı:

"Belediye'de 80 işçi, 24 memur çalışıyor. Bizler 7 aydan beri maaş ve ücretlerimiz alamadık. Bu nedenle 19.8.1975 eşiği günü saat 7.00 de başladık greve. Grevimizin tek amacı ödenmeyen ücretlerimizi alabilmek. Memurların grev hakkı olmadığı için onlar hala ücret alamadın çalışıyor. Bir kısmı ise başka işyerlerine geçti. 6 aydan beri esnafın inşaat ile geçiniyor. Ancak alacağımız aylıklarımız borçlarımıza dahi yetmeyecek. Zira 1 kilo domates 1 TL, olduğu halde esnaf bize 5. -TL. yazıyor. Ü-

retlerimizin ödenmesi için heryere başvurduk çıkar yol bulamadık. Şimdi son silahımızı yani grev hakkımızı kullanıyoruz. Belediyenin parası var ama vermiyor. Para yok diye. Başkanın amacı açık bizleri istifaya zorlamak. Böylece seçim öncesi söz verdiği kişileri işe almak istiyor. Para yok dediği halde kendisi her ay maaşını alıyor. Daha geçenlerde 100 bin lira ödeyerek ses cihazı, amfi ve plak aldı."

Hastalar

"Hastamızı hastaneye yatıramıyoruz. İşçilerden Melmet Ali Ertekin'in 4 yaşındaki oğlu hastalandı. Hastaneye götürmek için Başkan'dan borç para istedik bizleri kovdu. Vizite kağıdı vermedi. Ve çocuk öldü. Yine parasızlıktan cenazesi 3 gün ortada kaldı. Para toplayıp kaldırdık."

İşçilerden Sabri Yetişkin şöyle anlatıyordu derdini:

"5 Haziran'da 5 yaşındaki çocuğumu hastaneye götürmek için Belediye Başkanı'ndan vizite kağıdı istedim. "Hanımına dudak boyasını alacakmış?" diyerek vermedi. 6 Haziran'da çocuğumun durumu ağırlaştığını belirterek yeniden istedi kovdu beni. Bitlis Valisi'ne gidip durumu anlattım. Vali vizite kağıdını Belediye Başkanı'na zorla imzalattı."

Bir de işçi Aydın Duruk'u dinleyelim: "MC Hükümetinin sonsuz bir partizanlığın içinde çalıştığı açıkça ortadadır. Yapılan bütün hareketlerin temel noktası MC'li olup olmamaktır. Belediye Başkanı Erbakan'a yaranmak için ve kişisel çıkarlar gözettilerinden MSP'ye geçmiştir. Onu MSP'ye geçmesi için de bir geç sırasında Bitlis'e gelen Erbakan zorlamıştır."

Gelir sorunu

Grevi yürütmekle görevli Genel İş Sendikası Genel Merkez Organizatörü Cengiz Kandiyell de şunları söyledi:

"İşçi ücretlerinin ödenmesi konusunda çeşitli öneriler getirdik Belediye Başkanı'na. Ankara'ya geldiği takdirde kendisine para bulmasında yardımcı olacağımızı belirttik. Söz vermesine karşın gelmedi. Gelmediği gibi işçi alacağı olan 400 bin lirayı ödemek için de hiçbir girişimde bulunmadı."

Belediye Gelirleri Kanununun çıkarılmaması işçi ücretlerinin ödenmemesine neden gösteriliyor. Ancak hükümet belediye borçlarını durdurduğu gibi Türkiye'nin hiçbir belediyesinde de ücretleri 7 aydan beri ödenmeyen işçi ve memur yok. Bitlis Valisinin takdiredeğer çabaları ile 300 bin lira işçilere verilmek üzere bulundu. Kalan 100 bin lirayı bulmak ise belediyeye düştüğü halde başkan bu işle hiç ilgilenmedi. İstedik takdirde belediyeye yardım edecek kişi çok bulabilir."

Hukukiliğe kurban edilmek istenilen:

haklılık

İLHAN AKALIN

Bir yıllık sıkıyönetim döneminde işçilere kan kusturulurken, işçi sınıfı ve emekçi kitleler üzerine baskı ve zulüm yoğunlaştırılırken susmayı yeğleyen basın, PATRON AĞZI tavrını gizlemeye gerek duymadan, sıkıyönetim uygulamasına son verilmesinden sonra gün geçtikçe yükselen işçi sınıfı eylemleri karşısında tavrı almaya başladı.

Burjuvazinin en şoven, en gerici kesiminden, en ilerici kesimine kadar uzanan görüşleri yansıtan yayın organlarında eylemlerin anaşirye dönüştüğü"nden tutun da "kışkırtıcı ajan" formüllerine kadar varan sıralamalar yapılırken sessiz sedasız gerçekleştirilen İŞ MÜFETTİŞLERİ operasyonunun altında yatanları araştırmak bir yana, olayı haber olarak bile geçmiş zahmetine katlanmadılar.

Adeta hüküm haline getirilen bir söz de yükselen işçi sınıfı eylemlerinin "sendika rekabeti"ne bağlanması.

Oysa görmezlikten gelinen, geçmiş deneylerin işçi sınıfına kazandırdığı örgütlü mücadele bilincidir; hızlanan ise örgütlü mücadeledir. Kazanılmış hakların bile ayaklar altına alındığı bir dönemden, sıkı yönetim döneminden çıkılmıştır. İşçiler elbet bunları da talep edecekler, ediyorlar da; uğrunda mücadele veriyorlar, verecekler de.

Olayları teker teker ele alarak incelemek bu yazımın amacı değildir. Ama hepsinde ortak yanı belirtmek gerek, oda işverenlerin acımasızca işçileri açlığa, işsizliğe ittikleridir, daha çok kazanmak uğrunda kazanılmış hakların kullanılmak istenmemesidir, verilmemesidir.

Göze bakan bir diğer husus da, sermaye çevrelerinin verdikleri görevi (!) yerine getiremez duruma düşen sarı şebekelerin durumudur. Bu şebekenin odak noktası olan Türk-İş'i ayakta tutmaya, ne tabii senatörlük, ne de radyo-televizyondaki parosiz REKLAMLAR yetmemektedir. Olaylar o kadar yakından takip edilmekte ve işçilerin gözünden kaçmamaktadır ki, şike grev kararları hemen desifre olmakta, işveren çıkarına sürdürülmek istenilen sözde eylemler, işçilerin nasırlı ellerinin tersi ile itelenmektedir.

Kamu ayuna sunulan milyonu aşkın üye sayılı (!) bilgiler rağbet görmekte, "referandumların % 75 ini ben kazandım" palavralarına kimsecikler itibar etmemektedir. Tüketilmekte olan sıfırı korumak amacı ile İŞ MÜFETTİŞLERİ operasyonu uygulanmıştır aslında. Gerçekten taraf tutmadan, objektif olarak inceleme yapan Bölge Çalışma Müdürlüklerinden bağımsız İŞ MÜFETTİŞLERİ, sarı şebekeleri ve bunların ağa babalarının uykusunu kaçırmaya başlamıştır. Nice sahte giriş belgeleri, nice sahte noter istifanmeleri resmi belgelere geçirilerek saptanmıştır.

Şimdi ne olacak? Gerek grup başkanlıklarına, gerek bölge çalışma müdürlüğü makamlarına getirilenler, bir yandan iş yasası ve yürürlükteki sözleşmeleri çiğneyen işverenler için gerekenleri en azından sovsaklamaya çalışırken, yetki uyumsuzluklarında sarı şebekelere gereken yardımı (!) yapmaktan geri kalmayacaklardır. Diğer yandan yeni atamalar karşısında yeni görev bölgelerine gitmeyecek, gidemeyeceklerin sayısı en iyimser tahminlere göre %40 dir. Bunlardan boşalan yerlere de faşist militaların yerleştirileceği gerçektir. Sarı şebekelere ek güçlerin uygulamalarına yakında tanık olacağız.

Bir de yükselen işçi sınıfı eylemlerini "hukukilik" zırhına bürünerek irdelleyenler var. Bunlara göre patronun işçileri işten çıkarmaları "hukuki" dir de, buna karşı HAKLI direnişe geçen işçilerin eylemleri hukuk dışı; Patronların toplu görüşme hükümlerini uygulamaları "hukuki" dir de, kazanılmış hakları verilmeyen işçilerin direnişe geçmeleri hukuk dışı. Bu mantık, temsil ettikleri sınıfın, devamında yarar gördükleri düzenin mantığına uygun elbette.

Adeta HAKLILIK, hukukiliğe bağdurulmak isteniyor; haklılık ortadan kaldırılmak isteniyor.

Tekelci burjuvazi ve sözcüleri, yükselen işçi sınıfı eylemlerinin "anaşirye dönüştüğünü" sovuva, sosyal demokratlar ürkek tavırlarla "kışkırtıcı ajan" formülüne sigına dursunlar, gün geçtikçe keskinleşen sınıf çelişkilerinin ürünü eylemler daha da yükselerek sürecektir.

Ne kışkırtıcı ajanlar haklı mücadeleyi pasifleştirip yıldırayabilecek, ne de işçi sınıfı ve emekçi kitleler faşizme geçit vereceklerdir.

MC- sermaye sınıfı ortaklığı

- 26 YATIRIM PROJESİNE MSP SAHİP ÇIKMAK İSTİYOR. AP İSE BU OLANAĞI MSP'YE VERMEK İSTEMİYOR. YÜKSEK PLANLAMA KURULU TOPLANTISINDA SU YÜZÜNE ÇIKAN ÇEKİŞMEDE DEMİREL, DPT UZMANLARINA YÖNELTİĞİ BAZI SORULARLA ERBAKAN'I YAVAŞLATMAK İSTEDİ

ne yapıyor ?

Ekonomik sorunların güncelliğini koruması, bu sorunlara kısa dönemli tedbirler getirilmesine, MC hükümetinin mimarı olan sermaye sınıfının dahi karşı çıkması cephecileri güç durumda bıraktı. Ekonomik sorunlara kitlelerin ilgi duyması, sokaktaki adamın, enflasyonun yada devalüasyonun ne olduğunu kavraması, Türkiye'de, ekonomik sorunların, sürekli güncelliğini koruyacağına ve hep gündemde kalacağına

en büyük delil. Bunda cephecilerin telâşını artırıyor.

26 Yatırım projesi ve AP-MSP çekişmesi

Cepheciler, temeli atılmış bazı yatırımlara, büyük târenlerle harç koymanın, projesi olmayan yatırımların

temelini atmanın kamuoyuna yutturulmıyacağını anladılar. Şimdi, büyük projeler peşinde koşuyorlar. Bitirmek için değil, seçim öncesinde başlatılacak için. Bunların seçime yönelik yatırımlar olduğu öylesine açık ki, bu yatırımlara sahip çıkmada hangi partinin etkin olacağı konusunda birbirlerine giriyorlar.

26 yatırım projesine MSP sahip çıkmak istiyor. AP ise bu olanağı MSP'ye vermek istemiyor. Yüksek Planlama Kurulu toplantısında su yüzüne çıkan çekişmede Demirel DPT uzmanlarına yönelttiği bazı sorularla Erbakan'ı yavaşlatmak istedi. Sorular, Üçüncü Beş Yıllık Plan'da bu projelerin bir sapmaya yol açıp açmıyacağı, Meclis kararı gerektirip gerektirmeyeceği, planda para olup olmadığı biçimindeydi.

Erbakan sorulara ve verilen cevaplara karşı kızgınlığını DPT yetkililerine ağır bir biçimde çatarak giderdi. Şimdi projeler Sanayi Teknoloji Bakanlığı'nda MSP ileri tarafından hazırlanıyor. Öte yandan DPT ve Maliye Bakanlığı da projeler üzerinde çalışmalar yapıyor.

MSP önerisinde, kurulacak şirketlerin, özel şirket statüsünde olması isteniyor. Hazine kaynaklarıyla kurulan bu şirketlere sonradan sermaye artırımları yoluyla sermaye sınıfı egemen olacak. Önerinin, AP'yi tedirgin eden yönü ise, başlangıçta bu şirketlerin kuruluşunda yer alacak devlet kurumlarının MSP'nin kontrolünde olması. AP buna şiddetle itiraz ediyor.

Çalışmaları görüşmek ve bir karara varmak için Yüksek Planlama Kurulu

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI
MÜSTESARLIĞI

Ankara
18/8/1975

5.1.75/Per. 4220/86

Mehmet DÜLGER Hk.

GİZLİ

Başbakanlık Makamına,

İTİDİ: 5.8.1975 tarih ve 31/3-5019 sayılı yazıları.

Mektupları emrinde bir görevi atamasının düğün-
sullağı ilgi yası ile bildirilen Teşkilâtın Uzman
Yardımcılarından Mehmet Dülger'in görevinden ayrılma-
sında sakınca bulunmadığından tasdikli sicil Üstü
ilişikte gönderilmiş olup, adı geçen 91 sayılı Kanun-
un 17 maddesi uyarınca süsleme ile görevli bu-
lunduğundan itibak çizelgesi ve gıali teskiye vana-
ması gönderilmektedir.

Adı geçenin tayini halinde sicil dosyası devre-
dilmek üzere bilgi verilmesi, aksi taktirde sicil Üstü-
nün iadesi arz olunur.

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI

18/8/75

Ek: 1 sicil Üstü

DPT'de yeni tayin oyunları

Cepheciler, Devlet Planlama Teşkilatı'nın yöneticilerinden memnun değil özellikle daire başkanlarına olan karşıtılları bilinen bir gerçek. MC'nin MSP kanadı, bu daire başkanlarını hükümete gelişlerinden bu yana değiştir-
mek istiyor. Ancak bu kadronun bugüne kadar başta kalmasını sağlayan baş-
ka etkenler var. Kadronun gitmesi Cantürk'ün de gitmesine bağlanmıştır. Cantürk'ün Çankaya ile yakın ilişkileri dolaylı yoldan daire başkanlarının da başta kalmasına neden oldu.

Gelişen olaylar artık bu sorunun çözümünü zorunlu kılıyor. Cephenin hink deyişisi adamların, daire başkan-
lıklarına getirilmesi gerek. Planın programın öngörmediği yatırımlara evet diyecek mutemet adamlara gerek AP ge-
reksiz MSP ihtiyacı duyuyor. Bu isterler doğrultusunda bir çözüm bulundu.

AP, DPT içinden kendisine yakınlığı ile bilinen üç uzman yardımcısını daire başkanlıklarına getirmek için eyleme geçti. Uzman alamamış bu AP yanlılarının doğrudan ataması sakın-
calıydı. Buna da çözüm bulundu. Mehmet Dülger, Hasan Celal Güzel ve Atilla Peynircioğlu adlarındaki bu uz-
man yardımcılarını Başbakanlık Müşavir-

liğine birinci dereceyle atandılar. Böylece yüksek memur oldular.

Atama kararname resmi gazete-
de yayımlandı. İlin ilginç karar-
nelerde "uzman yardımcısı" olan bu
mutemet adamlardan "uzman" diye
bahsediliyor. Cumhurbaşkanı da bu
kararnameleri imzalıyor. Uzman yar-
dımcılarının uzman olarak gösterilmesi
aşırı işgüzarlık. Sanki şimdiye kadar
çevrilen kararname olmuş gibi.

Değiştirilmek istenen daire baş-
kanları, Hilmet Çetin, İcen Börtüce-
ne ve Faruk Malu. Bunlardan Koordi-
nasyon Dairesi Başkanı Faruk Malu
Kayseri'den Feyzioğlu'yla beraber
CGP'den milletvekili adayı idi. Ka-
zanamadı. Tek özelliği dürüst bir bü-
rokrat olması. Cepheciler ona bile
katlanmıyor.

Başbakanlık müşavirliğine ata-
nan uzman yardımcılarının bu ünvanla-
rının doğruluğunu, fotokopisi verilen
DPT resmi yazısı da kanıtıyor. Yazı-
nın tarihi 18.8.1975. Yazıda "Teşki-
latımız Uzman Yardımcılarından Me-
hmet Dülger" deniyor. İmza Genel
Sekreter Cafer Oral'a ait. Şimdi esas
tayin bekleniyor. Bakalım ne zaman!

Amerika'da

- MSP ÖNERİSİNDE, KURULACAK ŞİRKETLERİN ÖZEL ŞİRKET STATÜSÜNDE OLMASI İSTENİYOR. ÖNERİNİN AP'YI TEDİRGİN EDEN YÖNÜ, BAŞLANGIÇTA YER ALACAK DEVLET KURUMLARININ MSP'NİN KONTROLÜNDE OLMASI

lu geçen hafta toplantıya çağıldı. Ancak Demirel toplantıyı iptal etti. Bunun yerine konu Bakanlar Kurulu'nda ele alındı. Ancak bir anlaşmaya varılamayarak çalışmaların sürdürülmesi kararlaştırıldı. Konu yakında Bakanlar Kurulu'ndan yeniden ele alınacak. Bakanlık maceranın sonu ne olacak?

Değirmenin suyu...

"Büyük Türkiye" mimarları büyük projeler peşinde koşarken, bu projelerin ekonomideki önemli darboğazları çözülmeden gerçekleştirileceğini de biliyorlar. Projelerin seçim yatırımı olduğu bir gerçek. Ancak diğer kamu yatırımlarının bugünkü durumu iç açıcı değil..

Maliye Bakanlığı, kamu sektörü yatırımları için gerekli yatırım malları ithali için döviz tahsislerini sınırlıyor. Bir yanda göstermelik yatırım kararları alırken öte yandan mevcut kamu yatırımlarını engelliyorlar. Maliyede döviz tahsis bekleyen üç bin kadar dosya var.

- MALİYE BAKANI ERGENEKON BAŞKANLIĞINDAKİ BİR HEYET 28 AĞUSTOS'TA AMERİKA'YA GİTTİ. GERÇEK NEDEN PARA DİLENMEK, TÜSİAD DA AYNI GÜNLERDE AMERİKA'YA İŞADAMLARINDAN OLUŞAN BİR HEYET GÖNDERDİ.

Öte yandan, Ticaret Bakanlığında sermayesinin döviz tahsis talepleri; itirazsız karşılanıyor. Sermaye sınıfının ithalatçı kesiminin, spekülasyon amaçlı ithalatına kimse ses çıkarmıyor. Spekülasyon amaçlı yatırım mali ithalatı da sürdürülüyor. MC hükümeti böylece sermaye sınıfına borcunu ödüyor.

Kamu sektörü döviz tahsis taleplerinin karşılanmaması, çok sınırlı döviz rezervlerinin sermaye sınıfına aktarılması amacıyla yönelik. Bu, sermaye sınıfına pervasızca olanak sağlamanın somut örneklerinden biri.

Amerika'da buluşalım

Sermaye sınıfıyla cepheciler içli dışlı. Birini diğerinden ayırmak olanaksız. Yalnızca sağlanan olanaklar bakımından değil, devletin yönetiminden, dış politikanın belirlenmesine kadar bu birlik ve beraberlik söz konusudur.

Maliye Bakanı Ergenekon başkanlığında bir heyet 28 Ağustos'ta ABD'ne hareket etti. Görüşteki neden Dünya Bankası ve Para Fonu'nun yapacağı güvenirliler toplantısına katılmak. Gerçek neden ise para dilenmek. Döviz sıkıntısının gizlenemez bir düzeyde olması MC'yi buna zorladı. Ambargo kararları, Türkiye'nin haysiyeti sorunları bir yana atıldı. ABD'nin emperyalist amaçlarına hizmet eden bu bankalardan şimdi yeni olanaklar sağlanmak isteniyor.

Maliye Bakanının ABD gezisi bir başka geziyle de iz düşüyor. Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği de aynı günlerde Amerika'ya işadamlarından oluşan bir heyet gönderiyor. Bunun bir rastlantı olmadığı çok açık. Yürürlükte olan geçmiş sayılarında da yazıldı. Kısa adıyla TÜSİAD olan bu dernek Türkiye'nin dış politikasına kadar el attı. Şimdi sermaye sınıfı cephesi, bir bütün olarak Amerika'dan kredi sağlama peşinde.

Seçimden sonraki zamlar

MC'nin sermaye sınıfına hizmetleri bunlarla bitmiyor. Zam kokusunu iyi alan büyük tirajlı bir gazete seçim sonu zamlarını müdeledi. Zamların nedeni açık. İşçi sınıfına toplu sözleşmelerle sağlanan maddi olanakların geri alınması. Sermaye sınıfının tatlı kârlarını sürdürmeye devam etmesi.

Maliyet yüksekliliğinden yakınan sermaye sınıfı %50'ye varan kârlılığını dikkate almaksızın zam talebinde bulunuyor. Maliyet artışlarına neden olarak işçi ücretlerindeki artışları gösteriyor. Böylece bir tacla iki kuş vurulmuş oluyor. Pahalılığın sebebi işçi sınıfının sırtına yüklenirken ideolojik bir zafer kazanılıyor, fiyatlar artırılarak da eski kârlılık sürdürülüyor.

Ardık bu yutturmacayı sürdürmek güç. Ne işçi sınıfı ne de onun yanısındaki yerini alan emekçi sınıf ve tabakalar bu polavralara kaniyor. Birleşik sermaye cephesinin içyüzü ortaya çıktı. Bu cephe, işçi sınıfının tokadını önümüzdeki senato seçimlerinde, şamarını ise en yakın genel seçimde yiyecektir. MC mutlaka geriletecektir.

Sınıf mücadelesi ve maliyetler

İSMAİL COŞAR

İşçi sınıfıyla sermaye sınıfı arasındaki mücadele, artan bir seyir izliyor. Kitle haberleşme araçları bu mücadeleye ilişkin haberlere geniş yer veriyor. Dikkatle üzerinde durulması gereken nokta kitle haberleşme araçlarının yanı sıra yayıncıları. Sermaye sınıfından beslenen ya da sermaye sınıfı mensupluğunu, gerek sermayesi, gerekse çalıştırdığı işçi sayısını ve elde ettiği karla kanıtlayan büyük tirajlı basın ve MC hükümeti bozazanlığı yapan TRT, beslendiği kaynağın, ya da sınıfın isteklerini yerine getirmekten sakınıyor.

Sermaye sınıfından yana ağırlığını koymayan gazeteler de var. Ancak bunların açıkça işçi sınıfından yana olduğunu, onun ideolojisini benimseyip savunduğunu söylemek de güç. İşçi sınıfı açısından basın özgürlüğü, haberlerin sansürlüz verilmesi değil önemli olan. Yayın organlarının sermayenin baskısından kurtarılması.

Türkiye'de kitle haberleşme araçları sermaye sınıfının elinde. Basında sorun çıkmasa, dağıtım önem kazanıyor. Böylesine bir ortamda ise kamuoyunun tek yanlı oluşturulduğu kuşkusuz. İşte son günlerin basın tezgahında, kamuoyunu, işçi sınıfına karşı cıvad açan sermaye sınıfının, istekleri doğrultusunda koşullandırma yer alıyor.

Özellikle büyük tirajlı basın kendi açısından görevini iyi yerine getiriyor. Oynanan oyun açık. Sermaye sınıfı ve onun basınına göre sınıf mücadelesini başlatan işçi sınıfı: işçi sınıfının ekonomik isteklerine karşı kullanılan sıkıyönetimin, kalkmasıyla, baskı altındaki işçiler, sınıf mücadelesine başladı. Sermaye sınıfının, yeterince bilinçli olmayan diğer emekçi sınıf ve tabakaları kendi yanına çekmek için yaratmaya çalıştığı görüntü oyun bu.

Anayasaya aykırılığı açık bir uygulamayla, amacının dışında kalan bir doğrultuda kullanılan sıkıyönetimin son bulması, sermaye sınıfını yeni çözümler bulmaya zorluyor. Sermaye sınıfı son kozunu kullanıyor. Türkiye ekonomisinin hızla patlama noktasına yaklaşmasında yeni çözümün faturası gene işçi sınıfına ödetilmek isteniyor.

İşçi sınıfını sermaye karşısındakı güçlüğü, toplu sözleşmelerin başarısız olmasında önemli bir silah olan grev hakkını engellemeye önemli araç sıkıyönetimsi, bunu yeniden uygulamaya koymada nedenler ve ortam yaratmak sermaye sınıfının görevi.

Geçmişte işçi sınıfı doğrudan karşı alınmaksızın, öğrenci hareketleri bahane edilerek tezgahlanan sıkı yönetim oyunları, şimdi gerçek hedefine yöneldi. İşçi sınıfını sömürmekten öte bir kaynağı sahip olmayan sermaye sınıfı çıkarlarını sürdürmede, demokratik talepleri engel olarak görüyor.

İşçi sınıfının ücret artışı taleplerini bir maliyet unsuru olarak gösteren sermaye sınıfı, kârdan fedakarlığı aklına dahil etmiyor. Geçirilecek sömürünün ortadan kalkmıyacağı bir gerçek. Ancak bugünkü sömürünün ağırlığı da ortada. İşçi sınıfının 8 saatte yarattığının 6 saatine sermaye sınıfı el koyuyor. Sermaye sınıfının işçi ücretlerini artırmada maliyet yüksekliliği gerekçesi doğru değil. Doğru olan kârına ortak istememesi. Gazetelerde çarşaf, çarşaf "Banker Zeki" "Kastelliler" ilanları var. Bazı gerçekleri görmek için bu ilanlara göz atmak bile yeterli.

Otosan'ın %50, Akçimentonun %20, Unıroyal'ın %25, Rabak'ın %40 temettül verdiği ya da vereceği bu ilanlarda yazılıyor. Örneğin 100 liralık Otosan hisse senedine sahip olan, bir yıl içinde, 50 lira kazanıyor. Üstelik amortismanlar ve ihtiyatlar düşüldükten sonra dağıtılan kar bu.

Bu kadarla da bitmiyor iş. Sermaye sınıfının %18 faizle tahvil çıkardığı ve bu yolla işletme yada yatırım kredisi sağladığı da bir gerçek. Bu kredi üzerinden bir %18 de kendisi kazanmama bu kadar yüksek bir faizli sermaye sınıfı göze alabilir mi (!) Alamadığı dağıtılan temettüllerden de belli.

Bu çok basit, hergün gözümüzde gözümüze sokulan gerçekler gösteriyor ki Türkiye'de kârlılık oranı çok yüksek. Maliyetlerin yüksekliliği iddiasının tutarsızlığı ortada. Amaç açık. Sermaye sınıfı atını dilediğince oynamak istiyor.

Bu doğrultuda yeni oyunlar tezgahlanıyor. İşçi sınıfının ücret artışı talepleri ve bu doğrultudaki eylemleri, yasal değilmiş gibi gösterilmek isteniyor. Tüm olanaklar, bu arada basın da bu yönde kullanılıyor. Böylece işçi sınıfının, sınıf mücadelesini başlattığı görünümlü yaratılmak isteniyor.

İşçi sınıfının, sınıf mücadelesini başlattığı ne pratikte görülmüş ne de teoride yer almıştır. Sınıf mücadelesini başlatan sermaye sınıfıdır. Sermaye sınıfının varlığı işçi sınıfını ve sınıflar arasındaki sınıf mücadeleyi doğurur. Bilimin bize öğrettiği bu. Bu mücadeleyi başarıya ulaştırmak, ekonomik taleplere politik içerik sağlamak ise işçi sınıfının ve onun öncü partisinin görevi.

Hükümet Başkanı Souvanna Fuma

Yurtsever Cephe Lideri Sufanuvong

Emperyalizmin "Güneydoğu Asya da domino oyununu kaybettiği" "önceki hafta içinde bir kez daha doğrulandı. 23 Ağustos Cumartesi günü başkent Vientian'da bir "devrimci yönetim komitesi"nin kurulduğunun açıklanmasıyla bir Güneydoğu Asya ülkesinde daha iktidar tüm olarak yurtsever ve devrimci güçlerin eline geçmiş oluyordu.

Laos'ta tüm iktidarın adım adım devrimci güçlerin eline geçmesi, işbaşındaki geçici ulusal birlik hüküme-

tinin görevden ayrılmasına yol açmadı. Souvanna Fuma başkanlığındaki hükümet 21 Şubat 1973 tarihli Vientian Antlaşması uyarınca gelecekteki seçimlere dek sürece görevini sürdürüyordu.

Başkent Vientian'da devrimci yönetim komitesinin kurulduğunu, bu komitenin başındaki Laos Yurtsever Cephesi Merkez Komitesi üyesi Phao Phim Pha Chang açıkladı. Chang, devrimci yönetim komitesinin, "yönetimdeki gericielerin tasfiyesini, tüm antidemokratik yasaların kaldırılmasını ve yeni bir etkin iktidar oluşturmaya kararlı olduğunu" açıkladı. Phao Phim Pha Chang, yeni yöneticilerin Laos rejimini savunacaklarını, memurların işlerinde kalmalarını karşı çıkmayacaklarını, ülkeden kaçmış aşırı sağ elebaşlarının mallarının devlete devredileceğini, fakat ülkede kalanların mülkiyet ve özel yatırım haklarını garanti edeceklerini bildirdi.

Uzun yol

Böylece Laos halkının ulusal ve demokratik devrim mücadelesi kan dökülmeden son hedefine ulaşıyordu. Bu sonuç, ayların ve yılların yorulmak bilmeyen sabırlı çalışmalarına, koşulların doğru ve gerçekçi çözümlemesini gerektirmişti. Özellikle Mayıs ayının başında Kamboçya ve Vietnam'da ulusal kurtuluş kuvvetlerinin zaferi, Laos'taki olayların gelişiminde kesin bir dönüş noktası etkisi yapmış, işbaşındaki hükümette yer alan

sağcı bakanlar birbiri ardından hükümetten ayrılmış, sağcı güçlere bağlı askeri kuvvetler hükümet ordusuna ve Yurtsever Cephe'ye -Patet Lao- katılmış ve Amerikalıların ülkedeki son varlıkları da ayrılmak zorunda kalmıştı.

Laos'ta şimdi iktidarda bulunan geçici ulusal birlik hükümeti 1973 yılında yapılan anlaşma ile, ve önümüzdeki yıl seçimleri gerçekleştirme göreviyle kurulmuştu. Ancak bu, Laos'taki ilk ulusal birlik hükümeti denemesi değildi. Buna benzer hükümetler 1957 ve 1962'de kurulmuş, ancak her iki deneme de başarısızlıkla sonuçlanmıştı. 1958'de solkanadın yöneticileri tutuklanmış, 1964'te ise yine solun liderleri aynı sonuçla karşılaşılmışlardı. Bu kez 1973'de Yurtseverler Cephesi Vientian'a gelmek için bir çok güvenceler istemişti. 1973'te ABD'nin bölgedeki etkinliğinin azalması son anlaşmanın doğmasına olanak sağlamıştı.

1974 Programı

Yapılan anlaşmayla kurulan, koalisyondan ulusal siyasal konseyi ülke daki gelişmelerde önemli bir rol oynuyordu. Bu konsey 24 Mayıs 1974'te, Laos Yurtseverler Cephesi'nin Lideri Prens Sufanuvong'un başkanlığında 18 Maddeli Bir Ulusal siyasal programı benimsedi. Bu program, genel çizginin yanı sıra ülkede gerici güçlerle ilerici güçler arasındaki çatışmanın kesin olarak siyasal bir çözüme

bağlanmasını ve seçimlerin gerçek-ten özgür bir hava içinde geçmesi için zorunlu demokratik özgürlüklerin gerçekleştirilmesini öngörüyordu.

Vietnam ve Kamboçya'da kazanılan kesin zaferden sonra Laos'ta da sağcı güçlerin ülke içinde direnmeleri yavaş yavaş tamamen olanaksızlaştı. İktidar her geçen gün yeni bir yörede devrimci güçlerin eline geçiyordu.

Siyasal Konsey üyesi Sisavan Chante Pha geçen 8 Temmuz ayında Fransız l'Humanite'nin muhbirinin sağcılar elindeki askeri kuvvetlerin dağıtılmasıyla ilgili olarak sorduğu "Bu bir devrim midir?" sorusuna şu cevabı veriyordu: "Bu olumlu bir gelişmedir, anlaşmaların ve protokollerin hakıyla uygulanmasıdır. . . Aşırı sağcıların yurt dışına kaçması, anlaşmaların uygulanmasını hızlandırmaktadır. Bugün artık ülkede iktidar bölge yoktur. Bugün için önümüzde yeni görevler vardır: Vientian ordusunun yeniden örgütlenme ve yeniden eğitime, yönetimin yeniden düzeltilmesi ve eğitilmesi. Eski yönetimi lağvetmek ve halkın hizmetinde bir yenisi kurmak gerekiyor. Fakat bu yeni yönetim de geçici ulusal birlik hükümetinin bağrından çıkacaktır. . . . Bizim ulusal ve demokratik devrimimiz henüz tamamlanmış değildir; biz bu devrimi kendi karakterimize göre tamamlayacağız, yani barışçı yoldan ve kan dökülmesizin gerçekleştirileceğiz."

Portekiz : Karşı-devrim tehlikesi sürüyor

Portekiz'in ve Batı Avrupa'nın en gerici çevrelerince kışkırtılan faşistler, ülkeyi bir kan banyosuna çevirmeye çalışıyorlar. En gerici kilise saldırıları, söylendiği ve yazıldığı üzere yalnızca Komünist Partisi'ni hedef almıyor. PNP yanında öteki demokratik ve ilerici partiler ve ülkenin teksendikal örgütleri Entersendikal de faşist saldırıların ana hedeflerinden biri. Karşı-devrimci girişimlerin altında, Batı Avrupa ve Amerikan emperyalizminin çabaları yatıyor.

Heryerde CIA

Mario Soares'ın tutumunu eleştirdikleri için Sosyalist Parti yönetiminin uzaklaştırılan iki Milletvekili Silvino Rego ve Joao Guterres ABD'nin Lizbon Büyükelçisi Mr. Frank Carlucci'nin başvurduğu şantaj yollarını kamuoyuna açıkladılar ve tedbir alınmasını istediler. Bilindiği gibi Başkan Ford, geçenlerde "CIA hakkında açılan anket yüzünden Portekiz'deki gelişmelere müdahale edemeyişimiz çok üzüldük" diyordu. Willy Brandt Vietnam zaferinden sonra ABD'yi Portekiz için "bir şeyler yapmaya" çağırıyordu. Şansölye Schmidt ise açıkça "Nato'nun Güney Batı kanadında bir boşluğu meydana gelmesine asla göz yumulmayacağı"nı söylüyor. Emperyalizm, Helsinki'de altına imza attığı ilkeleri imzaya yürüyüş - 2 Eylül 1975 - 14

sının mürekkebi dahakurumadan çıkıyor. Portekiz halkının içişlerine karışıyor.

Spinoza yine sahnede

11 Mart gerici darbe girişiminin ardından Brezilya'ya kaçırılan Spinoza birkaç kez daha tekrarladığı niyetlerini yeniden açığa vurarak Portekiz devrimine karşı girişilen tertiplerin gerçek boyutlarını gösterdi. Sosyalist Parti'nin, savaşçı olarak kullanmak istediği Melo Antunes'i "azıllı bir komünist" olarak niteleyen Spinoza, kurduğunu ilan ettiği bir Portekiz Demokratik Kurtuluş Hareketi'nin ülkede şimdi eylemde olduğunu söylemekten çekinmeyecek kadar ileri gidiyor.

Karşı devrimin lokomotifleri olan anti-komünizmin bayrağını taşıyan gerici güçlerin başında 50 yıllık faşizmin başlıca destekçisi olan Kilise geliyor. "Bütün Portekiz'in Katolikleri, Uyanın!" çağrısı ile ortaya atıldı Braga Başpiskoposu Da Silva. "Haçlarımızla yeneceğiz". "Zafere dek yürüyeceğiz" sloganlarının arkasından "Komünistlere ölüm" laşkırtması geliyor.

Ellii yıl boyunca sosyalistler dahil tüm ilerici faşizmin yumruğu ile ezenler bugün Mario Soares'ın anti-komünizm bayrağı altında toplanmış, haçı savışı veriyor. Ali Sirmen'in Cumhuriyet'te belirttiği

gibi "büyük bir yanıltma ve yalan kampanyası" içinde "stalinçiliğe karşı, özgürlükler için" ortaya çıkan PSP yöneticileri, halkın ve ordunun birliğine kasdetmekten çekinmiyor.

Avrupa sosyal demokrasisinin teşvikleriyle Komünist Partisi'ne, Silahlı Kuvvetler Hareketi'nde devrimci kanadına karşı uzlaşmaz bir tavır içine giren Soares'ın bututumu kendi partisi içinde bile endişe uyandırıyor. Üst kademe görevden uzaklaştırılan yöneticiler yanında Porto'da 50 kadar sosyalist Evora örgütünü işgal ederek PSP'nin Komünist Partisi'ne

LİZBON'DA 20 AĞUSTOS'DAKİ ANTI-FAŞİST GÖSTERİDE DEVRİMCI SUBAYLAR

Acı dönemin hikayeleri

BEHİÇ DUYGULU

12 Mart Muhtırası'ndan sonra öğrencisi, öğretmen üyesi, yazarı, çizeriyle nerede biteceği belli olmayan uzun bir acı dönem geçirdik.

Yazar çoğunu yansıtmak yükümlülüğünü taşıdığına göre bunun ürünleri kuşkusuz gelecektir.

Genişleyen operasyon eylem içinde bulunanlar yanında, eylemle ilişkisi olmayan yayıncıya, kitapçıya, öğretmene dek uzandı. Salt okuyucu olmaktan öte suçu bulunmayanları da, yo tutukluluk, yo tedirginlik çemberi içine aldı. Ülke aydınlarını büylesine bunalıtıcı, korkutucu, sindirici çembere alan dönem doğal olarak o kişilerin yakınlarını da etkiledi. Böylece, eylemle ilişkisi olmayan, eylemi yanlış bulan, desteklemeyen aydınlar, bu işlerle ilişkisi hemen hemen olmayan ana-baba ve kardeşler, yakınlarına yapılan haksızlıkları, baskıları, işkenceleri göre göre başlangıçta ilgi duymadıkları eylemcilere ilginin de ötesinde sevgi duymaya başladılar. Bu kadar baskının, insanlıktan uzak tutumun sonunda olacağı da buydu. Geniş bir kitle sesini çıkarmaktan korksa da, alttan alta ezilmişin yanında yer almaya, alt perdeden yapılan konuşmalarla zayıfın yanında olmaya başladı.

Toplumumuzu büylesine kökten sarsan olaylar yazarlarımızın yapıtlarında yer almasın, onlara konu olmasın! En büyüğünden en küçüğüne bu toplumun içinde, bu acılara ya çekmişler, ya çekmenin eşliğine dek gelmişlerdi.

Bu olayları raporlayarak büylev çekme tuzaklarına düşmeden hikâye gerçekliği içinde vermek kuşkusuz kolay değil. Hele suç işlemeyen vermek! Hikâyeci bazı imgeler kullanacaktı. İlk çıkışı Kurt, Güvercinler gibi önce bir dergide yayınlanmış, sonra kitap haline gelmiş (I) hikâyelerle Erdal Öz yaptı.

Şimdi elimde ard arda okumak gereğini duyduğum üç kitap var.

Apartman	Demirtaş Ceyhan
İçerdeki Oğul	Fakir Baykurt
Yüksek Gerilim	Adalet Ağaoğlu

Demirtaş Ceyhan iki uzun hikâye taşıyan kitabında iki hikâyede de konuya yaklaşma yöntemiyle hikâyeci olarak hikâye sanatı yönünden olsun, çoğunu yansıtmak, çoğundan sorumlu olma yönünden olsun başarılı.

Apartman, yalnız uzun olmakla değil, aktör ve karısı, kapıcılar, gümrük komisyoncusunun karısı, apartman sahibi beyzade, sonunda çatı katında saklanan genç karı koca gibi türlü kişilerin dünyasını ortaya sermekle roman boyutları içinde gibi görünüyor da, yazar ustalıklı uzun hikâye boyutlarını korumuş.

Gerek Apartman'da, gerek Kuran'a Ana'da Ceyhan'ın iyi bir gerçekçi olarak görüyoruz. Kişilerini kusur ve erdemleriyle iç içe veriyor. İdealize edip zorlamıyor onları. İlerici bir kişi olan aktörün, karısının yakalanan erdemlilikleri, kapıcıların kendilerinden yana olan aydınları para için ihbarı, apartman sahibi beyzadenin insancıl yönleri, gene Kuran'a Ana'daki devrim-

ci avukat Mithat'ın yer yer korkaklığı, pısrıklılığı insana yaklaşımda yazarın ne denli usta olduğunu veriyor bize.

Gerçekleri yansıtmak, çoğunun tanığı, çoğundan sorumlu olmak yetmez hikâyeciye. Önemli olan olay ve düşünceleri hikâye kalıbı içine ustalıkla atırmak. Üstelik Ceyhan'ın kalıbı da kuşkusuz kendine özgü.

Fakir Baykurt İçerdeki Oğul'un önsözünde "üç gün içinde yattım diye yazmadım bu hikâyeleri" diyor. Fakir Baykurt o dönemin çilesini çekmişlerden. Üç gün de yatma bir şey değişmezdi. Önemli olan iyi yapıtlar verebilmek. Yoksa insan üç gün yerine içinde çürür de gene bir şey veremez. Nedir ki Baykurt her ortamda yazabilen, yaşadıklarını değerlendirebilen tutarlı yazarlarımızdan.

Çok yazdığı, önsözde değindiği gibi acele ettiği gerçek. Yaşantıyı sağumadan, sıcaklığına ele almak bir yandan iyiye bir yandan kötü. Kötü olan yan kitaptaki 32 hikâyeden çoğunu hikâyeden çok, anı olarak okumamızda. Hikâye sanatı yönünden ilginizi çeken 4-5 hikâye dışında kalanları, "Kemal Tahir'e Hapishaneden Mektuplar" tadında okuyoruz. Kitaptaki hikâyeleri yıl olarak sayıya vurduğumuzda Baykurt'un çalışkanlığına gıpta ediyoruz. 1973 de 18 hikâye yazmış. Az şey değil.

Bir şey daha: Bir kitapta bu kadar çok hikâye olmamalı. Kitap ikiye bölünse daha iyi olurdu. Gırtlığına dek hikâyeye doymamalı okur.

Adalet Ağaoğlu iyi bir oyun yazarı. Romanını henüz okuyamadığım için romancılığını atlayarak iyi de bir hikâyeci diyeceğim. Yüksek Gerilim'de o dönemi ele alan dört hikâyeden Sen de Sar, Yol, Yasemin işçileri, o günleri iyi veren hikâyeler.

Bunlar dışında, Yüksek Gerilim, Adi Suçlu, Özgürlükçü, Bileyci, Üzerinde iyi çalışılmış, yazarın adını bize unutturmayacak hikâyeler.

Kitapta okumakta güçlük çektiğim, bu yüzden tamamlama gereğini duymadığım hikâye Duvar Öyküsü oldu.

Adalet Ağaoğlu'nun Yüksek Gerilim'i şu iki yönüyle önemli bence:

1) İyi bir işçilik, usta bir teknik. Olaydan çok biçimle çarpıyor okuru. Yazarı için çok iyi bir not bu.

2) Kadın hikâyecilerimizin çoğunlukla dar bir dünyası vardır. İyi hikâyelerinde bile çoğunlukla sözü uzatır, incir çekirdeğini daldurmamak gevezelik ederler yer yer. Yabildediklerinden, ya çekindiklerinden bazı konulara rahat giremezler. Dar bir alana hapsederler kendilerini. Yüksek Gerilim'de hikâyeler bu darlıktan, gevezelikten uzak.

Tuhaf Bir Kadın'la Leyla Erbil de kırmıştı kalıbı, pervasızdı. Ama Ağaoğlu'ndan ondan öte kadın yazar olduğunu bize unutturacak kadar rahatlık var. Toplum, bir erkek kadar iyi tanıyor ve rahat giriyor konuya.

Acı dönemin hikâyeleri bu kadarla kalmayacak kuşkusuz. Ardı gelecek. Kimbilir kaç yazarımız hazırlık içinde. Zaten çekilen onca acı bu kadar hikâyeye kalırsa yazık olur.

(I) Yaratılın.

DEVİRİNCİ
SANAT VE KÜLTÜR
KAVGASINDA

MİLTAN

1. Sayıda - Cengiz Aytmatov: İlerici edebiyat ve sanatın temel sorunu
2. Sayıda - Demokratik Vietnam Cumhuriyetinde sanat ve kültür
Ahmed Arif'le bir konuşma
3. Sayıda - Çağdaş Macar şiiri ve Atilla Jozsef
Simonov'un Nazım Hikmet üstüne yazısı
4. Sayıda - Marks-Engels: İşçi sınıfı ve kültür
5. Sayıda - Klibalı savaşçı ve şair José Martí
6. Sayıda - Nazım Hikmet kendi şiirini anlatıyor
7. Sayıda - Orhan Kemal'in son yapıtı: Romancının Romanı
- 8-9. Sayılar - Tefvik Fikret özel sayısı

Toplumcu yazarların şiir, hikaye ve yazıları
Kitaplar/Gösteriler/Bergiler/Haberler
Abone olmak için: P. K. 883 Sirkeci/İstanbul adresine 90 TL.
(Yurt dışı kdv katındır)
Tek dergi istekleri için: Aynı adrese 10 TL. posta pulu
(Tefvik Fikret sayısı için 12,5 TL.) gönderilmelidir.

Piyer Loti Caddesi 21/1 Çoğaloğlu - İSTANBUL

● İATİN AMERİKA'DA DEVRİM Wilhelm M. Breuer - Berndt Hartmann - Herbert Lederer	15 TL.
● MARKSİZM VE MAOİZM V. Krivtsov	20 TL.
● ŞİLİ DEVRİMİNİN ÖĞRETTİKLERİ Rene Castillo	12,50 TL.
● YENİ DEVRİM TEORİLERİNİN ELEŞTİRİSİ 1. FANON VE AFRİKADA SINIFLAR Jack Woddis	15 TL.
● İKİ AÇIDAN TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ DAVASI Behice Boran	15 TL.
● ENDÜSTRİLEŞME SÜRECİNİN TEMEL SORUNLARI SOVYET DENEYİMİ 1925 - 1940 Yalçın Küçük	30 TL.
● SENDİKALAR ÜZERİNE K. Marks - F. Engels - V. İ. Lenin	25 TL.
● KAPİTALİZMİN EKONOMİ POLİTİKİ M. Ryndina - G. Chernikov	25 TL.
● DİYALEKTİK VE TARİHİ MATERYALİZM A. Spirkin - O. Yakhot	15 TL.
● AYDINLAR VE SINIF MÜCADELESİ A. Casanova - Cl. Prevost - J. Metzger	10 TL.
● BİLİMSEL SOSYALİZM VE SOSYAL DEMOKRASİ (Türkendi) V. Vassine - S. Gribanov - İ. Oundassynov	8 TL.
● EMPERYALİZMİN TÜRKİYE'YE GİRİŞİ Orhan Kurmuş	20 TL.
● FEODAL TOPLUMDAN 20. YÜZYILA (Türkendi) Leo Huberman	15 TL.

“Demirel’in memleketinden” gözlemciler

ÖZCAN KESGEÇ

Halkımız arasında bir sözcük vardır. “Devlet için- de devlet” diye. Demireller için Isparta’da bunu söyle- mek yanlış olmaz. Yazının başlığı da bunun halk ara- sında söylenişinin bir başka biçimi. Isparta demiyor kimse. Saruverin olacağına cevap “Demirel’in memle- keti” oluyor.

Isparta’da; “ne Demirellerin” sorusunu sormak yan- lış gerçekten. “Ne Demirellerin değil” sorunun doğru- su. Fabrikalardan, atelye niteliğindeki küçük işletme- lere kadar. Siyasi nüfuzu söylemeye bile gerek yok. Hele MC kurulduktan sonra bunun belirlenliğini “sakak- taki çocuk” bile gözleyebilir.

ve tutucu olarak ötedenberi var olduğu, “Demirel’in memleketi”nde devrimci örgütlenmenin var olmaya baş- laması olgusunu çok iyi değerlendirmek gerekli.

Üstündağ’ın döneminde Isparta Milli Eğitim Mü- dürlüğü görevine atanan, Demirel’in bacağı Sadık Güneş, atandığı yere gitmemiş. Rapor almış. Raporu da MC Hükümeti kuruluncaya dek sürmüştü. MC kurulur kurulmaz, tekrar gelmiş koltuğuna oturmuş. Adı solcu- ya çıkan öğretmenlerin hepsinin tayinleri başlanmış. Öteki “Tayinleri ile ait olanların listesini hazırlıyor, Vali’ye götürüyor. Onaylıyor. Komisyon falan toplama- mak yok.” diyorlar Sadık Güneş için.

Yöneticilerden değiştirilmeyen ise yok. Kalan bir iki kişiye de çekilmesi söyleniyor. Tüm bunlara rağmen TÖB-DER gün geçtikçe büyüyor ve sürdürüyor onurlu mücadelesini.

Bunlar böyle almasına böyle de, yine de Isparta eski Isparta değil. “Demirel’in memleketi” de olsa işçi sınıfı ve emekçi halk ile yurtsever aydınlarla ilerici gençlerde uyanık ve bilinçlenme hızla geliyor. Bunun somut belirtisi, MC’nin Isparta’ya da son aylarda toplu- mum palisi göndermiş olmasından belli. Birkaç aydır ol- muş bu otomalar. Tüm mücadele suskunluk içinde yürü- tülüyor. Korku, baskı ve zulüm endişesinden geliyor. Aç kalma, itilme yok edilmenin korkusu bu. Tüm buna rağmen suskunluk bir valkanın suskunluğuna benziyor.

Fabrikalar açılıyor. İşyerleri çağalıyor. İşçiler ar- tıyor. Gelişmeler keskinleşiyor. Doğrular görülmeye bi- linçlenilmeye başlanıyor. Kapitalizmin doğal gelişmesi hükümünü sürdürüyor. Tıpkı her ile bir fabrika diyenlerin kendi kapitalistlerini hazırlamaları gibi. Onun için büyük özen gösteriliyor, işyerlerine alınanların “Biz- den - Bizden değil” ayıklanmasının yapılmasına..

İlk kez devrimci örgütler kuruluyor Isparta’da. Ni- teliği, çizgisi açıkça belli olan yaklaşık 1 yıllık bir gelişim içinde oluşmuşlar.

Bunlar; Isparta Gençlik Derneğinin kurulması ile başlamış. Bu dernek kapatılınca iki örgüt dağılmış. Biri- si işsizlik ve pahalılıkla mücadele için Halk Birliği, diğeri Eğitim Enstitüsü Öğrencilerinin kurduğu İ.Y.Ö. K.D. (Isparta Yüksek Öğrenim Kültür Derneği).

Gençlik örgütlerinden tutun, tüm örgütlerin gerici

Ülkü Ocakları hemde Büyük Ülkü Ocakları da ku- rulmuş. Bunlar ötedenberi var aslında. En görkemli bi- nalar da şehrin göbeğinde yerleri. Büyücek tabelaları ve uluyan kurt resimleri ile süslü camları ile meydan okurcasına ortadolar. Değirmenin suyu nereden gelir. Paraları nereden bulurlar. Bunlar belli, belli olmasına da; Isparta’da bir ilginç durumdan söz ediliyor.

Ağızdan ağıza dolaşanlara göre, Büyük Ülkücülere açılan bir başış kampanyasında en çok başışı C.H.P. liler yapmış. Öyleki bunlardan bir kısmı C.H.P. İl Yö- netim Kurulu Üyesi. Bilginerler namı ile maruf bir baş- ka parababası.

C.H.P. Isparta İl Örgütü de sermayenin elinde. Başkan bir müteahhit. Yöneticiler büyük iş sahipleri. Bu yönü ile A.P. İl Örgütü ile C.H.P. İl Örgütünü bir “rekabet” hem de bir “ticari rekabet” anlayışının ayrılmışlığı olarak görmek yanlış olmasa gerekir.

T.B.P. de İl Örgütünü kurmuş. Fakat etkin olması mümkün değil.

Yakın bir gelecekte “Demirel’in memleketinde” Sağ partilerin alternatifi olarak sosyalist bir parti var olacak. Görünen köy bu.

Sendikalaşma eylemleri de oldukça geliyor. İl- ginç gelişim örnekleri vererek.

Düne değin, sendika denilince Isparta’da akla Türk-İş’e bağlı. Teksif gelirmiş. Sendika denilince Tek- şif’i anlaşılmış. Yeni fabrikaların açılması ile başka işkollarında da sendikalar gelmiş. Bunların hemen tümü Türk-İş üyesi Sendikalar. Çimse-İş, Ağaç-İş, Tes-İş, şubeleri var. Sağlık-İş Şubesi de mevcut. Sağlık-İş Türk-İş’in içinde en tutucu en asalak sendika. Kapkaç- ıcı, dümenime bakarım diyen. Ve bunun tipik örneği de Isparta’da yine. Bu sendikanın, yani Sağlık-İş’in Ispar- ta Şubesi Başkanı DİSK üyesi. Evet, evet DİSK üyesi. Hem de DİSK’insiradan bir üyesi de değil. DİSK’e bağlı Tek-İş Sendikasının Isparta Şubesi Sekreteri. Ve Tek- İş, DİSK’in Isparta’da şubesi bulunan tek sendikası. Bu- nun ötesinde Sosyal-İş’in S.S.K. ve Kıy İşleri Bakanlı- ğı. Kooperatifler İl Müdürlüğü işyerlerinde 30 üyesi var.

Türk-İş’ten ayrılan Bağımsız Genel-İş’in varlığını da söylemek gerekli. Bu sendika Türk-İş’ten ayrıldıktan sonra baskılar artmış. A.P. İl Belediye Başkanı Fuat Uyar “başı dışarı” -inşaatlardan alınan avanta para için bu tabir kullanılıyor- aldığı 10 bin lira ile bir mahalli sendika kurdurtarak işçileri bu sendikaya üye olmaya zorluyormuş. Bu çalışma hayatı ile ilgili çevrelerden açıkça söyleniyor.

Dahası da var. Bir fabrikanın -bu fabrika yeni iş- letmeye açıldı- bir yetkilisi işçileri Türk-İş’e bağlı bir sendikaya üye yaparak, hiçbir şey vermeden sözleşme imzalandığını söylüyor. Bu yetkili bir emekçi, ve işi sızılarak, tiksinererek anlatıyor bunları.

Sendikası işçiler, ırgat misali çalışan halı dokuma işçileri, tüm bunların yanında işsizler, topraksızlar ve de bir avuç bir eli yağda, bir eli balda sömürge sınıf. Evet. “Demirel’in Memleketi” tüm bu görünümüne rağmen Isparta alma yolunda. Olacaktır da..

Büyük Ozanın dediği gibi.. Gerçeği görenler ça- galmaktadır.

VATAN HAINİ

Nazım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hala Amerikan emperyalizmine yarı sömürgeyiz dedi Hikmet Nazım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hala Bir Ankara gazetesinde çıktı bunlar, uç sütun üstüne Kapkara haykırın puntolarla, bir Ankara gazetesinde fotoğrafı yanında Amiral Wilyams’ın 66 santimetre karede gülüyor, ağzı kulaklarında Amerikalı Amerika, bütçemize 120 milyon lira hibe etti 120 milyon lira.

Amerikan emperyalizminin yarı sömürgeyiz dedi Hikmet Nazım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hala. Evet, vatan hainiyim, siz vatan seversiniz siz yurtseversiniz ben yurt hainiyim ben vatan hainiyim vatan çiftliklerinizse kafalarınızın ve çek defterlerinizin içindeyse vatan vatan, şose yollarında gebermekse açlıktan vatan, sağıkta ip gibi titremek ve sıtmadan kıvrılmaksa yazın fabrikalarınızda al kanımızı işlemekse vatan vatan topraklarıysa ağalarınızın vatan mızraklı ilmihalse, vatan polis copuysa vatan, kurtulmamaksa korkunç karanlıklardan Ben vatan hainiyim.

Yazın uç sütun üstüne kapkara haykırın puntolarla Nazım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hala.